Συλλογή της Νομολογίας

ΑΠΌΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΊΟΥ (τέταρτο τμήμα)

της 18ης Μαρτίου 2021 *

«Αίτηση αναιρέσεως – Συμπράξεις – Ευρωπαϊκή αγορά λειαντικών μέσων από χάλυβα – Συμμετοχή σε διμερείς και πολυμερείς επαφές με αντικείμενο τον συντονισμό των τιμών σε ολόκληρο τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ) – "Υβριδική" διαδικασία η οποία κατέληξε διαδοχικά στην έκδοση απόφασης διευθέτησης της διαφοράς και απόφασης κατόπιν τακτικής διαδικασίας – Χάρτης των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης – Άρθρο 41 – Καθήκον αμεροληψίας της Ευρωπαϊκής Επιτροπής – Άρθρο 48 – Τεκμήριο αθωότητας – Υποχρέωση αιτιολόγησης – Διαρκής και ενιαία παράβαση – Διάρκεια της παράβασης – Ίση μεταχείριση – Πλήρης δικαιοδοσία»

Στην υπόθεση C-440/19 P,

με αντικείμενο αίτηση αναιρέσεως δυνάμει του άρθρου 56 του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, που ασκήθηκε στις 6 Ιουνίου 2019,

**Pometon SpA**, με έδρα το Maerne di Martellago (Ιταλία), εκπροσωπούμενη από τους E. Fabrizi, V. Veneziano και A. Molinaro, avvocati,

αναιρεσείουσα,

όπου ο έτερος διάδικος είναι η:

**Ευρωπαϊκή Επιτροπή**, εκπροσωπούμενη αρχικώς από τον P. Rossi και την T. Vecchi, και στη συνέχεια από τον P. Rossi και την C. Sjödin,

καθής πρωτοδίκως,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους M. Βηλαρά, πρόεδρο τμήματος, N. Piçarra, D. Šváby, S. Rodin και K. Jürimäe (εισηγήτρια), δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: G. Hogan

γραμματέας: A. Calot Escobar

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ιταλική.

αφού άκουσε τον γενικό εισαγγελέα, που ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της 8ης Οκτωβρίου 2020,

εκδίδει την ακόλουθη

## Απόφαση

1 Με την υπό κρίση αίτηση αναιρέσεως, η Pometon SpA ζητεί να αναιρεθεί η απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 28ης Μαρτίου 2019, Pometon κατά Επιτροπής (T-433/16, στο εξής: αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, EU:T:2019:201), με την οποία το Γενικό Δικαστήριο ακύρωσε το άρθρο 2 της απόφασης C(2016) 3121 τελικό της Επιτροπής, της 25ης Μαΐου 2016, σχετικά με διαδικασία βάσει του άρθρου 101 ΣΛΕΕ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (υπόθεση AT.39792 – Λειαντικά μέσα από χάλυβα, στο εξής: επίδικη απόφαση), και όρισε σε 3 873 375 ευρώ το ποσό του επιβαλλόμενου εις βάρος της Pometon SpA προστίμου.

### Το νομικό πλαίσιο

2 Το άρθρο 7, παράγραφος 1, του κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 του Συμβουλίου, της 16ης Δεκεμβρίου 2002, για την εφαρμογή των κανόνων ανταγωνισμού που προβλέπονται στα άρθρα [101] και [102 ΣΛΕΕ] (ΕΕ 2003, L 1, σ. 1), προβλέπει τα εξής:

«Εάν η Επιτροπή διαπιστώσει, κατόπιν καταγγελίας ή αυτεπαγγέλτως, παράβαση του άρθρου [101] ή του άρθρου [102 ΣΛΕΕ], δύναται να υποχρεώσει με απόφασή της τις εμπλεκόμενες επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων να θέσουν τέλος στη διαπιστωθείσα παράβαση. […]»

3 Το άρθρο 23, παράγραφοι 2 και 3, του κανονισμού αυτού ορίζει τα ακόλουθα:

«2. Η Επιτροπή δύναται με απόφασή της να επιβάλει σε επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων πρόστιμα, σε περίπτωση που αυτές, εκ προθέσεως ή εξ αμελείας:

α) διαπράττουν παράβαση των διατάξεων του άρθρου [101] ή του άρθρου [102 ΣΛΕΕ], ή

[…]

Για καθεμία από τις επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην παράβαση, το πρόστιμο δεν υπερβαίνει το 10 % του συνολικού κύκλου εργασιών κατά το προηγούμενο οικονομικό έτος.

[…]

3. Ο καθορισμός του ύψους του προστίμου γίνεται με βάση τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της παράβασης.»

4 Το άρθρο 31 του εν λόγω κανονισμού ορίζει τα ακόλουθα:

«Το Δικαστήριο διαθέτει πλήρη δικαιοδοσία για τον έλεγχο των αποφάσεων με τις οποίες η Επιτροπή επιβάλλει πρόστιμο ή χρηματική ποινή. Το Δικαστήριο δύναται να καταργεί, να μειώνει ή να επαυξάνει τα πρόστιμα ή τις χρηματικές ποινές που έχουν επιβληθεί.»

5 Οι κατευθυντήριες γραμμές για τη μέθοδο υπολογισμού των προστίμων που επιβάλλονται κατ' εφαρμογήν του άρθρου 23 παράγραφος 2 σημείο α) του κανονισμού (ΕΚ) 1/2003 (ΕΕ 2006, C 210, σ. 2, στο εξής: κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων) παραθέτουν, στα σημεία 9 έως 35, τη γενική μεθοδολογία για τον υπολογισμό των προστίμων.

6 Το σημείο 37 των κατευθυντηρίων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων έχει ως εξής:

«Παρότι οι παρούσες κατευθυντήριες γραμμές παραθέτουν τη γενική μεθοδολογία για τον υπολογισμό των προστίμων, οι ιδιαιτερότητες μίας ορισμένης υπόθεσης ή η ανάγκη διασφάλισης του αποτρεπτικού χαρακτήρα του προστίμου, μπορεί να δικαιολογούν απόκλιση από τη μεθοδολογία αυτή ή από τα όρια που καθορίζονται στο σημείο 21.»

## Το ιστορικό της διαφοράς και η επίδικη απόφαση

7 Στις σκέψεις 1 έως 21 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο εκθέτει το ιστορικό της διαφοράς. Για τις ανάγκες της παρούσας διαδικασίας, το εν λόγω ιστορικό μπορεί να συνοψισθεί ως εξής.

8 Η Pometon είναι ιταλική επιχείρηση που ειδικεύεται στην επεξεργασία μετάλλων. Δραστηριοποιούνταν στην αγορά των λειαντικών μέσων από χάλυβα (στο εξής: λειαντικά μέσα) έως τις 16 Μαΐου 2007, ημερομηνία κατά την οποία πώλησε τον κλάδο δραστηριότητάς της στον εν λόγω τομέα σε μια ανταγωνιστική γαλλική επιχείρηση, τη Winoa SA.

9 Τα λειαντικά μέσα αποτελούνται από ελεύθερα σωματίδια χάλυβα, είτε με σφαιρική είτε με γωνιώδη (πολυεδρική) μορφή, και χρησιμοποιούνται κυρίως στη βιομηχανία χάλυβα, την αυτοκινητοβιομηχανία, τη μεταλλουργία, τη βιομηχανία πετροχημικών προϊόντων και τη βιομηχανία κοπής λίθων. Παράγονται από υπολείμματα απομετάλλων χάλυβα.

10 Με την επίδικη απόφαση, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι, κατά την περίοδο από τις 3 Οκτωβρίου 2003 έως τις 16 Μαΐου 2007, η Pometon είχε συμμετάσχει, είτε άμεσα είτε μέσω των εκπροσώπων της ή μέσω των εκπροσώπων δύο θυγατρικών της, της Pometon España SA και της Pometon Deutschland GmbH, σε σύμπραξη συνιστάμενη σε συμφωνίες ή εναρμονισμένες πρακτικές με άλλες τέσσερις επιχειρήσεις, ήτοι τον αμερικανικό όμιλο Ervin Industries Inc. (στο εξής: Ervin), τη Winoa, καθώς και δύο γερμανικές εταιρίες, την MTS GmbH και τη Würth GmbH, με κύριο σκοπό τον συντονισμό των τιμών των λειαντικών μέσων σε ολόκληρο τον Ευρωπαϊκό Οικονομικό Χώρο (ΕΟΧ).

### *Το στάδιο της έρευνας και η κίνηση της διαδικασίας*

11 Κατόπιν του αιτήματος μη επιβολής προστίμου που υπέβαλε η Ervin με βάση την ανακοίνωση της Επιτροπής σχετικά με τη μη επιβολή και τη μείωση των προστίμων σε περιπτώσεις συμπράξεων (καρτέλ) (ΕΕ 2006, C 298, σ. 17) και αφού χορηγήθηκε στην επιχείρηση αυτή απαλλαγή υπό όρους, η Επιτροπή πραγματοποίησε, από τις 15 έως τις 17 Ιουνίου 2010, αιφνίδιους ελέγχους στις εγκαταστάσεις διαφόρων παραγωγών λειαντικών μέσων, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνονταν η Pometon και οι θυγατρικές της. Ακολούθως, απηύθυνε διάφορα αιτήματα παροχής πληροφοριών στις επιχειρήσεις που, κατά τη γνώμη της, συμμετείχαν στη σύμπραξη.

12 Στις 16 Ιανουαρίου 2013, η Επιτροπή, με βάση το άρθρο 2 του κανονισμού (ΕΚ) 773/2004, της 7ης Απριλίου 2004, σχετικά με τη διεξαγωγή από την Επιτροπή των διαδικασιών δυνάμει των άρθρων [101] και [102 ΣΛΕΕ] (ΕΕ 2004, L 123, σ. 18), κίνησε τη διαδικασία έρευνας που προβλέπεται στο άρθρο 11, παράγραφος 6, του κανονισμού 1/2003 έναντι των εταιριών Ervin, Winoa, MTS, Würth και Pometon. Τους όρισε προθεσμία προκειμένου να της δηλώσουν γραπτώς αν ήταν διατεθειμένες να λάβουν μέρος σε συζητήσεις για τη διευθέτηση της διαφοράς, σύμφωνα με το άρθρο 10α, παράγραφος 1, του κανονισμού 773/2004.

### *Η διαδικασία διευθέτησης της διαφοράς και η απόφαση διευθέτησης της διαφοράς*

13 Τα πέντε μέρη της εικαζόμενης σύμπραξης εξέφρασαν τη βούλησή τους να λάβουν μέρος σε συζητήσεις για τη διευθέτηση της διαφοράς. Από τον Φεβρουάριο έως τον Δεκέμβριο του 2013, πραγματοποιήθηκαν μεταξύ της Επιτροπής και των μερών της σύμπραξης τρεις γύροι διμερών συναντήσεων, κατά τη διάρκεια των οποίων παρουσιάστηκαν στα μέρη της σύμπραξης η ουσία των αιτιάσεων καθώς και οι σχετικές αποδείξεις. Η Επιτροπή γνωστοποίησε σε καθένα από τα μέρη της σύμπραξης το εύρος των προστίμων που μπορούσαν να τους επιβληθούν.

14 Τον Ιανουάριο του 2014, οι εμπλεκόμενες επιχειρήσεις υπέβαλαν, εντός της ορισθείσας προθεσμίας, τις προτάσεις τους για διευθέτηση της διαφοράς, με εξαίρεση την Pometon, η οποία αποφάσισε να αποσυρθεί από τη διαδικασία αυτή.

15 Στις 13 Φεβρουαρίου 2014, η Επιτροπή απηύθυνε ανακοίνωση αιτιάσεων σε καθένα από τα άλλα τέσσερα μέρη της εικαζόμενης σύμπραξης. Στις 2 Απριλίου 2014, εξέδωσε την απόφαση διευθέτησης διαφοράς C(2014) 2074 τελικό, με βάση τα άρθρα 7 και 23 του κανονισμού 1/2003 (στο εξής: απόφαση διευθέτησης της διαφοράς).

### *Η επίδικη απόφαση*

16 Στις 3 Δεκεμβρίου 2014, η Επιτροπή απηύθυνε στην Pometon κοινοποίηση αιτιάσεων.

17 Στις 25 Μαΐου 2016, η Επιτροπή εξέδωσε, με βάση τα άρθρα 7 και 23 του κανονισμού 1/2003, την επίδικη απόφαση.

18 Με την απόφαση αυτή, η Επιτροπή έκρινε κατ' ουσίαν, ότι η Pometon και οι λοιποί συμμετέχοντες στη σύμπραξη, αφενός, καθιέρωσαν, στο πλαίσιο της πρώτης πτυχής της σύμπραξης, ενιαίο τρόπο υπολογισμού, βάσει του οποίου επιτύγχαναν τη συντονισμένη αύξηση της τιμής των λειαντικών μέσων και ο οποίος βασιζόταν σε δείκτες της τιμής των απομετάλλων (στο εξής: προσαύξηση στα απομέταλλα). Στο πλαίσιο της δεύτερης πτυχής της σύμπραξης συμφώνησαν, εκ παραλλήλου, να συντονίσουν τη συμπεριφορά τους όσον αφορά τις τιμές πώλησης των λειαντικών μέσων που χρέωναν σε επιμέρους πελάτες, δεσμευόμενοι ειδικότερα να μην ανταγωνίζονται μεταξύ τους μέσω μειώσεων των τιμών (αιτιολογικές σκέψεις 32, 33, 37 και 57 της επίδικης απόφασης).

19 Η Επιτροπή εκτίμησε ότι επρόκειτο για ενιαία και διαρκή παράβαση του άρθρου 101 ΣΛΕΕ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ. Ειδικότερα, όλες οι αντίθετες προς τους κανόνες του ανταγωνισμού συμφωνίες των συμμετεχόντων αφορούσαν τον συντονισμό των τιμών και τα ίδια προϊόντα και, επιπλέον, πραγματοποιήθηκαν κατά τον ίδιο τρόπο καθ' όλη τη διάρκεια της περιόδου της παράβασης, από τις 3 Οκτωβρίου 2003 έως τις 16 Μαΐου 2007. Τέλος, οι

επιχειρήσεις που συμμετείχαν στην παράβαση, καθώς και τα πρόσωπα που ενεργούσαν για λογαριασμό τους, παρέμειναν, κατ' ουσίαν, τα ίδια (αιτιολογικές σκέψεις 107 και 166 της επίδικης απόφασης).

20 Συνεπώς, κατά την Επιτροπή, η εν λόγω σύμπραξη είχε ως αντικείμενο τον περιορισμό του ανταγωνισμού, με σοβαρές επιπτώσεις στις συναλλαγές επί του οικείου προϊόντος μεταξύ των κρατών μελών και μεταξύ των συμβαλλομένων μερών στη Συμφωνία ΕΟΧ (αιτιολογικές σκέψεις 142 και 154 της επίδικης απόφασης).

21 Η Επιτροπή εκτίμησε ότι η συμμετοχή της Pometon στην παράβαση είχε ξεκινήσει στις 3 Οκτωβρίου 2003 και, βασιζόμενη στο γεγονός ότι η Pometon δεν είχε αποστασιοποιηθεί επισήμως από την εν λόγω σύμπραξη, θεώρησε ότι η συμμετοχή στη σύμπραξη συνεχίστηκε έως τις 16 Μαΐου 2007, ημερομηνία κατά την οποία η Pometon μεταβίβασε στη Winoa τη δραστηριότητά της στον τομέα των λειαντικών μέσων (αιτιολογικές σκέψεις 160 και 166 της επίδικης απόφασης).

22 Με βάση τις κατευθυντήριες γραμμές για τον υπολογισμό των προστίμων, η Επιτροπή καθόρισε το βασικό ποσό του προστίμου της Pometon σε ποσό που αντιστοιχεί στο 16 % της αξίας των πωλήσεων που πραγματοποίησε η Pometon στις αγορές των χωρών του ΕΟΧ κατά το έτος 2006, το τελευταίο πλήρες έτος συμμετοχής της επιχείρησης αυτής στην επίμαχη παράβαση.

23 Αυτό το ποσοστό προέκυψε αφού ελήφθη υπόψη ένα βασικό ποσοστό της τάξης του 15 %, το οποίο προσαυξήθηκε κατά 1 % προκειμένου να συνεκτιμηθεί η γεωγραφική επέκταση της παράβασης σε ολόκληρο τον ΕΟΧ (αιτιολογικές σκέψεις 214 έως 216 της επίδικης απόφασης). Στη συνέχεια, το μεταβλητό μέρος του βασικού ποσού του προστίμου προσαυξήθηκε κατά ένα σταθερό επιπρόσθετο ποσό ύψους 16 %, το οποίο επιβλήθηκε με σκοπό να αποτρέπονται οι επιχειρήσεις από τη σύναψη συμφωνιών συντονισμού των τιμών (αιτιολογική σκέψη 220 της επίδικης απόφασης).

24 Το βασικό ποσό του προστίμου που υπολογίστηκε ως ανωτέρω δεν υπέστη αύξηση λόγω επιβαρυντικών περιστάσεων. Αντιθέτως, η Pometon έτυχε μείωσης του ποσού αυτού κατά 10 % λόγω ελαφρυντικών περιστάσεων, επειδή η συμμετοχή της στη δεύτερη πτυχή της σύμπραξης ήταν πιο περιορισμένη σε σχέση με εκείνη των λοιπών επιχειρήσεων (αιτιολογική σκέψη 225 της επίδικης απόφασης).

25 Τέλος, βάσει του σημείου 37 των κατευθυντήριων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων, η Επιτροπή προέβη σε προσαρμογή του αναπροσαρμοσμένου βασικού ποσού του προστίμου (αιτιολογικές σκέψεις 228 έως 231 της επίδικης απόφασης), συνιστάμενη σε μείωση κατά 60 %.

26 Βάσει των στοιχείων αυτών, η Επιτροπή διαπίστωσε, στο άρθρο 1 της επίδικης απόφασης, ότι η Pometon είχε παραβεί το άρθρο 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ και το άρθρο 53, παράγραφος 1, της Συμφωνίας ΕΟΧ συμμετέχοντας, μεταξύ της 3ης Οκτωβρίου 2003 και της 16ης Μαΐου 2007, σε ενιαία και διαρκή παράβαση όσον αφορά τον συντονισμό των τιμών στον τομέα των λειαντικών μέσων, η οποία καλύπτει ολόκληρο τον ΕΟΧ.

27 Με το άρθρο 2 της απόφασης αυτής, η Επιτροπή επέβαλε στην Pometon πρόστιμο ύψους 6 197 000 ευρώ για την εν λόγω παράβαση.

**Η διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου και η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση**

28 Με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Γενικού Δικαστηρίου στις 3 Αυγούστου 2016, η Pometon άσκησε προσφυγή με την οποία ζητούσε την ακύρωση της επίδικης απόφασης και, επικουρικώς, τη μείωση του προστίμου που της είχε επιβληθεί.

29 Η Pometon προέβαλε πέντε λόγους ακυρώσεως ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου.

30 Με τον πρώτο λόγο ακυρώσεως προβαλλόταν παραβίαση της αρχής της αμεροληψίας της διαδικασίας και της αρχής του τεκμηρίου αθωότητας, καθώς και προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας, καθόσον η Επιτροπή, στην απόφαση διευθέτησης της διαφοράς, καταλόγισε στην Pometon συγκεκριμένες συμπεριφορές, προδικάζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τις κατηγορίες που διατυπώθηκαν στη συνέχεια εις βάρος της στην επίδικη απόφαση.

31 Με τον δεύτερο λόγο ακυρώσεως προβαλλόταν παράβαση του άρθρου 101 ΣΛΕΕ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ, ανεπαρκής και αντιφατική αιτιολογία, καθώς και προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας και παράβαση των κανόνων σχετικά με το βάρος αποδείξεως, καθόσον η Επιτροπή καταλόγισε στην Pometon, παρά την έλλειψη αποδεικτικών στοιχείων, συμμετοχή σε σύμπραξη στην οποία η ίδια ποτέ δεν είχε λάβει μέρος στην πραγματικότητα.

32 Με τον τρίτο λόγο ακυρώσεως προβαλλόταν παράβαση του άρθρου 101 ΣΛΕΕ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ, καθόσον η Επιτροπή έκρινε ότι η σύμπραξη συνιστούσε περιορισμό του ανταγωνισμού ως εκ του αντικειμένου.

33 Με τον τέταρτο λόγο ακυρώσεως, η Pometon αμφισβητούσε τη διάρκεια της συμμετοχής της στη σύμπραξη και επικαλούνταν παραγραφή.

34 Τέλος, με τον πέμπτο λόγο ακυρώσεως, η Pometon προέβαλε, προς στήριξη του αιτήματος με το οποίο ζητούσε την ακύρωση του προστίμου ή τη μείωση του ύψους του, παράβαση της υποχρέωσης αιτιολόγησης, καθώς και παραβίαση των αρχών της αναλογικότητας και της ίσης μεταχείρισης όσον αφορά την κατ' εξαίρεση προσαρμογή του βασικού ποσού του προστίμου στην οποία είχε προβεί η Επιτροπή βάσει του σημείου 37 των κατευθυντήριων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων.

35 Με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε τους τέσσερις πρώτους λόγους ακυρώσεως, αλλά δέχτηκε τον πέμπτο λόγο.

36 Ως εκ τούτου, το Γενικό Δικαστήριο ακύρωσε το άρθρο 2 της επίδικης απόφασης και καθόρισε το ύψος του επιβαλλόμενου στην Pometon προστίμου σε 3 873 375 ευρώ, απορρίπτοντας την προσφυγή κατά τα λοιπά.

**Τα αιτήματα των διαδίκων στην αναιρετική διαδικασία**

37 Η Pometon ζητεί από το Δικαστήριο:

– να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση και να ακυρώσει την επίδικη απόφαση,

– επικουρικώς, να αναιρέσει την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση καθόσον το Γενικό Δικαστήριο δεν έκρινε ότι η Pometon είχε παύσει κάθε συμμετοχή στην επίμαχη σύμπραξη μεταξύ της

18ης Νοεμβρίου 2005 και της 20ής Μαρτίου 2007 και να μειώσει, κατά συνέπεια, το ύψος του προστίμου που της επιβλήθηκε, και, εν πάση περιπτώσει, να μειώσει το πρόστιμο αυτό, και

– να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα της πρωτόδικης και της αναιρετικής διαδικασίας.

38 Η Επιτροπή ζητεί από το Δικαστήριο:

– να απορρίψει την αίτηση αναιρέσεως ως εν μέρει απαράδεκτη και εν μέρει αβάσιμη και

– να καταδικάσει την Pometon στα δικαστικά έξοδα.

## Επί της αιτήσεως αναιρέσεως

39 Προς στήριξη της αιτήσεως αναιρέσεως, η Pometon προβάλλει τέσσερις λόγους. Με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως προβάλλεται ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο καθόσον δεν διαπίστωσε ότι η Επιτροπή είχε παραβιάσει την αρχή της αμεροληψίας και το τεκμήριο αθωότητας. Ο δεύτερος και ο τρίτος λόγος αφορούν, αφενός, την εσφαλμένη εφαρμογή των κανόνων σχετικά με το βάρος αποδείξεως και το τεκμήριο αθωότητας και, αφετέρου, την αντιφατική ή ανεπαρκή αιτιολογία της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης όσον αφορά, αντιστοίχως, τη συμμετοχή της επιχείρησης αυτής στην πρώτη πτυχή της σύμπραξης και τη διάρκεια της συμμετοχής της στη σύμπραξη. Ο τέταρτος λόγος αναιρέσεως αφορά την παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης και την αντιφατική ή ανεπαρκή αιτιολογία της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης όσον αφορά τον καθορισμό του ύψους του προστίμου που επιβλήθηκε στην Pometon.

### *Επί του πρώτου λόγου αναιρέσεως*

#### *Επιχειρήματα των διαδίκων*

40 Με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, η Pometon υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε, στις σκέψεις 63 έως 103 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, σε πλάνη περί το δίκαιο καθόσον έκρινε ότι η Επιτροπή δεν είχε παραβιάσει, εκδίδοντας την επίδικη απόφαση, την αρχή της αμεροληψίας και το τεκμήριο αθωότητας, όπως έχουν ερμηνευθεί από τη νομολογία που απορρέει, ειδικότερα, από την απόφαση του Ευρωπαϊκού Δικαστηρίου των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου (στο εξής: ΕΔΔΑ) της 27ης Φεβρουαρίου 2014, Karaman κατά Γερμανίας (CE:ECHR:2014:0227JUD001710310), και από την απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 10ης Νοεμβρίου 2017, Icap κ.λπ. κατά Επιτροπής (T-180/15, EU:T:2017:795).

41 Κατά την Pometon, αντιθέτως προς όσα έκρινε το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 103 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, η επίδικη απόφαση δεν είναι σύννομη διότι, ήδη από την έκδοση της απόφασης διευθέτησης της διαφοράς, και όπως προκύπτει από τις αιτιολογικές σκέψεις 26, 28, 29, 31 και 36 έως 38 της απόφασης αυτής, η Επιτροπή τής καταλόγισε συγκεκριμένη παραβατική συμπεριφορά. Θεωρεί ότι, υπό τις συνθήκες αυτές, το εν λόγω θεσμικό όργανο δεν μπόρεσε να προβεί σε αμερόληπτη εκτίμηση κατά τη διαδικασία που οδήγησε στην έκδοση της επίδικης απόφασης.

42 Πρώτον, η μη ισχύουσα κατά την άποψη της αναιρεσείουσας περίσταση που επισημάνθηκε στις σκέψεις 65 και 76 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ήτοι ότι η Επιτροπή στην υποσημείωση 4 της απόφασης διευθέτησης της διαφοράς, απέκλεισε ρητώς την ενοχή της Pometon, δεν είναι ικανή να αποτρέψει παρανοήσεις όσον αφορά την ευθύνη της Pometon. Επιπλέον, ως προς το σημείο αυτό, η υπό κρίση υπόθεση διαφέρει από εκείνη επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 10ης Νοεμβρίου 2017, Icap κ.λπ. κατά Επιτροπής (T-180/15, EU:T:2017:795).

43 Δεύτερον, η Pometon εκτιμά ότι το Γενικό Δικαστήριο, κρίνοντας, στις σκέψεις 79, 81 και 83 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι η Επιτροπή είχε ενεργήσει σύμφωνα με την απόφαση του ΕΔΔΑ της 27ης Φεβρουαρίου 2014, Karaman κατά Γερμανίας (CE:ECHR:2014:0227JUD001710310), δεν έλαβε υπόψη τα κριτήρια που διατυπώθηκαν στη σκέψη 64 της απόφασης αυτής. Σύμφωνα με τα κριτήρια αυτά, προκειμένου να τηρηθεί το τεκμήριο αθωότητας, οι αναφορές στην Pometon έπρεπε να είναι αναγκαίες ή απαραίτητες για να εκτιμηθεί η ενοχή των αποδεκτών της απόφασης διευθέτησης της διαφοράς. Τούτο, όμως, δεν συνέβη εν προκειμένω και το Γενικό Δικαστήριο δέχθηκε να λάβει υπόψη αναφορές οι οποίες μπορούσαν «να αποδειχθούν αντικειμενικώς χρήσιμες» ή οι οποίες «[είχαν] ως αποκλειστικό σκοπό να αποδειχθεί η ευθύνη» των μερών που προχώρησαν σε διευθέτηση της διαφοράς

44 Ειδικότερα, κατά πρώτον, η διαπίστωση, στην οποία προέβη η Επιτροπή στο σημείο 31 της απόφασης διευθέτησης της διαφοράς, ότι οι επαφές συνεχίστηκαν με την Pometon έως τις 16 Μαΐου 2007, αφορούσε μόνον ένα στοιχείο ευθύνης καταλογιστέο στην Pometon και δεν ασκεί επιρροή στην εκτίμηση της ενοχής των λοιπών συμμετεχόντων στη σύμπραξη. Η Pometon ισχυρίζεται ότι η αναφορά στη διαπίστωση αυτή δεν ήταν απαραίτητη, καθόσον, όπως έκρινε και το Γενικό Δικαστήριο στη σκέψη 89 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, με την εν λόγω διαπίστωση η Επιτροπή απλώς διευκρίνισε τη χρονική εξέλιξη της σύμπραξης, οι δε επιχειρήσεις που προχώρησαν σε διευθέτηση της διαφοράς είχαν παραδεχτεί τη συμμετοχή τους στη σύμπραξη μέχρι το 2010. Επιπλέον, αν η Επιτροπή ήθελε να αναφερθεί στη μεταβίβαση της δραστηριότητας της Pometon στη Winoa, η μνεία της μεταβίβασης αυτής θα ήταν επαρκής.

45 Επιπλέον, στη σκέψη 89 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε επίσης ότι η αναφορά στην Pometon στο σημείο 31 της απόφασης διευθέτησης της διαφοράς δεν είχε «ως σκοπό να θεμελιώσει την ευθύνη της [Pometon] στην επίμαχη παράβαση». Συναφώς, η Pometon υποστηρίζει ότι από τις σκέψεις 41 και 65 της απόφασης του ΕΔΔΑ της 27ης Φεβρουαρίου 2014, Karaman κατά Γερμανίας (CE:ECHR:2014:0227JUD001710310), προκύπτει ότι το τεκμήριο αθωότητας παραβιάζεται εάν από την αιτιολογία μιας απόφασης συνάγεται ότι η Επιτροπή θεώρησε τον ενδιαφερόμενο ένοχο ή εάν μια τέτοια αναφορά δημιούργησε αμφιβολίες ως προς το ότι προδικάζεται ενδεχομένως η ενοχή.

46 Για τον ίδιο λόγο, κατά δεύτερον, η κρίση που περιέχεται στη σκέψη 81 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, κατά την οποία οι αναφορές στην Pometon, οι οποίες μνημονεύονται αποκλειστικά στο σημείο 4 της απόφασης διευθέτησης της διαφοράς, με τίτλο «Περιγραφή των γεγονότων», «δεν περιέχουν νομικό χαρακτηρισμό της συμπεριφοράς της επιχείρησης αυτής», δεν είναι επίσης ορθή, κατά την Pometon. Επιπλέον, είναι εσφαλμένη καθόσον η Επιτροπή δεν αναφέρθηκε μόνο σε ορισμένα πραγματικά περιστατικά καταλογιστέα στην Pometon, αλλά χαρακτήρισε τη συμπεριφορά της ως «συμφωνία» ή ως σύμπραξη, στο σημείο 29 της επίδικης απόφασης. Εξάλλου, η Pometon υπενθυμίζει ότι, στην απόφαση της 10ης Νοεμβρίου 2017, Icap κ.λπ. κατά Επιτροπής (T-180/15, EU:T:2017:795), το Γενικό Δικαστήριο έκρινε ότι η Επιτροπή είχε παραβιάσει το τεκμήριο αθωότητας λόγω των αναφορών τρίτου σε απόφαση σχετική με τη

διευθέτηση της διαφοράς, παρότι τα αμφισβητούμενα χωρία περιλαμβάνονταν στο τμήμα της ως άνω απόφασης που αφορούσε την υπενθύμιση των πραγματικών περιστατικών και δεν περιείχαν νομικό χαρακτηρισμό βάσει του άρθρου 101, παράγραφος 1, ΣΛΕΕ.

47 Κατά τρίτον, στη σκέψη 83 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο απέδωσε αδικαιολόγητη σημασία στο ότι οι αναφορές στην Pometon στηρίζονταν στα πραγματικά στοιχεία που αναγνώρισαν οι τέσσερις επιχειρήσεις που δέχτηκαν τη διευθέτηση της διαφοράς. Ειδικότερα, το Γενικό Δικαστήριο επιχείρησε να δικαιολογήσει το περιεχόμενο της απόφασης διευθέτησης της διαφοράς υποστηρίζοντας ότι η εν λόγω απόφαση επαναλάμβανε το περιεχόμενο των προτάσεων διευθέτησης της διαφοράς που υπέγραψαν τα μέρη που είχαν δεχθεί τη διευθέτηση. Η Pometon υποστηρίζει όμως ότι οι προτάσεις αυτές προέρχονταν στην πραγματικότητα από την Επιτροπή. Επιπλέον, το γεγονός ότι η Επιτροπή είχε προδικάσει την ενοχή της προκύπτει σαφώς από το ίδιο το γράμμα των εν λόγω προτάσεων, το οποίο χαρακτηρίζει συμπεριφορές που αποδίδονται στην Pometon ως «σύμπραξη» και ως «αντίθετες προς τον ανταγωνισμό επαφές».

48 Συναφώς, η Pometon διευκρινίζει, στο υπόμνημα απαντήσεως, ότι η επιχειρηματολογία της σχετικά με τις προτάσεις διευθέτησης της διαφοράς είναι αναγκαία λαμβανομένων υπόψη των εκτιμήσεων του Γενικού Δικαστηρίου και, ως εκ τούτου, δεν μπορεί να θεωρηθεί απαράδεκτη.

49 Προς αντίκρουση αυτού, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι ο λόγος αυτός αναιρέσεως είναι απαράδεκτος, καθόσον κατατείνει στην αμφισβήτηση των σχετικών με τη διοικητική διαδικασία εκτιμήσεων για τα πραγματικά περιστατικά, αποσκοπεί στην εκ νέου εκτίμηση από το Δικαστήριο της ουσίας ενός λόγου επί του οποίου το Γενικό Δικαστήριο έχει ήδη αποφανθεί και προβάλλει νέες αιτιάσεις που δεν είχαν προβληθεί πρωτοδίκως. Εν πάση περιπτώσει, κατά την Επιτροπή, ο λόγος αυτός είναι αβάσιμος.

### *Εκτίμηση του Δικαστηρίου*

#### *– Επί του παραδεκτού*

50 Υπενθυμίζεται ότι, κατά πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, το Γενικό Δικαστήριο είναι το μόνο αρμόδιο να εξακριβώνει και να εκτιμά τα πραγματικά περιστατικά και, κατ' αρχήν, να εξετάζει τα αποδεικτικά στοιχεία που λαμβάνει υπόψη σε σχέση με τα περιστατικά αυτά. Συγκεκριμένα, εφόσον η προσκόμιση των αποδεικτικών στοιχείων ήταν νομότυπη και τηρήθηκαν οι γενικές αρχές του δικαίου και οι διαδικαστικοί κανόνες που διέπουν τη διεξαγωγή των αποδείξεων και το βάρος αποδείξεως, το Γενικό Δικαστήριο είναι το μόνο αρμόδιο να εκτιμά την αξία που πρέπει να προσδοθεί στα στοιχεία που του έχουν υποβληθεί. Κατά συνέπεια, η εκτίμηση αυτή δεν αποτελεί, εκτός αν υπάρχει παραμόρφωση των εν λόγω στοιχείων, νομικό ζήτημα υποκείμενο ως τέτοιο στον έλεγχο του Δικαστηρίου (απόφαση της 12ης Ιανουαρίου 2017, Timab Industries και CFPR κατά Επιτροπής, C-411/15 P, EU:C:2017:11, σκέψη 153).

51 Επιπλέον, στην αναιρετική διαδικασία, ο έλεγχος του Δικαστηρίου περιορίζεται στην εκτίμηση της νομικής λύσης που δόθηκε σε σχέση με τους λόγους και τα επιχειρήματα που προβλήθηκαν ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου. Επομένως, ένας διάδικος δεν μπορεί να προβάλει για πρώτη φορά ενώπιον του Δικαστηρίου λόγους ή επιχειρήματα που δεν είχε προβάλει ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου (πρβλ. αποφάσεις της 8ης Νοεμβρίου 2016, BSH κατά EUIPO, C-43/15 P, EU:C:2016:837, σκέψη 43, και της 19ης Δεκεμβρίου 2019, HK κατά Επιτροπής, C-460/18 P, EU:C:2019:1119, σκέψη 26).

52 Τέλος, μολονότι μια αίτηση αναιρέσεως είναι απαράδεκτη στον βαθμό που περιορίζεται στην επανάληψη των λόγων και των επιχειρημάτων που έχουν ήδη προβληθεί ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, αντιθέτως, αν ο αναιρεσείων αμφισβητεί την εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου ερμηνεία ή εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης, τα νομικά ζητήματα που εξετάστηκαν πρωτοδίκως μπορούν να αποτελέσουν εκ νέου αντικείμενο συζήτησης κατά την αναιρετική διαδικασία. Πράγματι, αν ο αναιρεσείων δεν μπορούσε να στηρίξει την αναίρεσή του σε λόγους και επιχειρήματα που προέβαλε ήδη ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, η εν λόγω διαδικασία θα έχανε εν μέρει τη σημασία της (πρβλ. απόφαση της 12ης Ιανουαρίου 2017, Timab Industries και CFPR κατά Επιτροπής, C-411/15 P, EU:C:2017:11, σκέψεις 154 και 155 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

53 Εν προκειμένω, με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, η Pometon εκτιμά ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλείονα νομικά σφάλματα κρίνοντας, βάσει εσφαλμένων κριτηρίων, επί του λόγου ακυρώσεως που αφορά παραβίαση της αρχής της αμεροληψίας και του τεκμηρίου αθωότητας.

54 Η αναιρεσείουσα υποστηρίζει ότι, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Επιτροπής, ο λόγος αυτός αφορά νομικά ζητήματα τα οποία μπορούν να εξεταστούν κατ' αναίρεση.

55 Εντούτοις, όπως ορθώς παρατηρεί η Επιτροπή, η Pometon προβάλλει, προς στήριξη του πρώτου λόγου αναιρέσεως, νέο επιχείρημα στο στάδιο της αναιρέσεως, το οποίο αντλείται από την εκ μέρους της Επιτροπής προετοιμασία των προτάσεων διευθέτησης της διαφοράς και από τα αποτελέσματά τους, ενώ θα μπορούσε να το είχε επικαλεστεί ήδη ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου. Κατ' εφαρμογήν όμως της νομολογίας που υπομνήσθηκε στη σκέψη 51 της παρούσας απόφασης, το επιχείρημα αυτό δεν είναι παραδεκτό.

56 Κατά συνέπεια, ο πρώτος λόγος αναιρέσεως είναι παραδεκτός στο μέτρο που δεν αφορά το εν λόγω επιχείρημα.

– ***Επί της ουσίας***

57 Με τον πρώτο λόγο αναιρέσεως, η Pometon υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλείονα νομικά σφάλματα κρίνοντας, στη σκέψη 103 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι τόσο με βάση τις προφυλάξεις ως προς τη διατύπωση που έλαβε η Επιτροπή στην απόφαση διευθέτησης της διαφοράς όσο και με βάση το ουσιαστικό περιεχόμενό τους οι αναφορές σχετικά με την Pometon που περιλαμβάνονται στην απόφαση διευθέτησης της διαφοράς δεν μπορούν να θεωρηθούν ένδειξη έλλειψης αμεροληψίας του θεσμικού αυτού οργάνου έναντι της Pometon και μη τήρησης του τεκμηρίου αθωότητας στην επίδικη απόφαση.

58 Συναφώς, πρέπει να υπομνησθεί ότι η Επιτροπή υποχρεούται να σέβεται, κατά τη διοικητική διαδικασία, τα θεμελιώδη δικαιώματα των οικείων επιχειρήσεων. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνεται το δικαίωμα χρηστής διοίκησης, το οποίο κατοχυρώνεται στο άρθρο 41 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης (στο εξής: Χάρτης), κατά το οποίο κάθε πρόσωπο έχει δικαίωμα, μεταξύ άλλων, στην αμερόληπτη εξέταση των υποθέσεών του από τα θεσμικά όργανα της Ένωσης. Η επιταγή αυτή αμεροληψίας καλύπτει, αφενός, την υποκειμενική αμεροληψία, κατά την οποία κανένας υπάλληλος της οικείας αρχής δεν πρέπει να εκδηλώνει μεροληψία ή προσωπικές προκαταλήψεις, και, αφετέρου, την αντικειμενική αμεροληψία, κατά την οποία το θεσμικό όργανο πρέπει να παρέχει επαρκή εχέγγυα για τον αποκλεισμό κάθε εύλογης αμφιβολίας συναφώς (πρβλ. απόφαση της 11ης Ιουλίου 2013, Ziegler κατά Επιτροπής, C-439/11 P, EU:C:2013:513, σκέψεις 154 και 155).

59 Η αρχή της αμεροληψίας, η οποία εμπίπτει στο δικαίωμα χρηστής διοίκησης, πρέπει να διακρίνεται από την αρχή του τεκμηρίου αθωότητας, η οποία εφαρμόζεται, λαμβανομένης υπόψη της φύσης των επιδίκων παραβάσεων, καθώς και της φύσης και του βαθμού αυστηρότητας των κυρώσεων τις οποίες επισύρουν, επί των διαδικασιών των σχετικών με παραβάσεις των ισχυόντων επί επιχειρήσεων κανόνων ανταγωνισμού που μπορούν να οδηγήσουν στην επιβολή προστίμων ή περιοδικών χρηματικών ποινών (αποφάσεις της 8ης Ιουλίου 1999, Hüls κατά Επιτροπής, C-199/92 P, EU:C:1999:358, σκέψη 150, και της 22ας Νοεμβρίου 2012, E.ON Energie κατά Επιτροπής, C-89/11 P, EU:C:2012:738, σκέψη 73).

60 Το τεκμήριο αθωότητας αποτελεί γενική αρχή του δικαίου της Ένωσης, η οποία διακηρύσσεται στο άρθρο 48, παράγραφος 1, του Χάρτη (απόφαση της 22ας Νοεμβρίου 2012, E.ON Energie κατά Επιτροπής, C-89/11 P, EU:C:2012:738, σκέψη 72).

61 Το άρθρο 48 του Χάρτη αντιστοιχεί στο άρθρο 6, παράγραφοι 2 και 3, της Ευρωπαϊκής Σύμβασης για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, η οποία υπεγράφη στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950 (στο εξής: ΕΣΔΑ), όπως προκύπτει από τις επεξηγήσεις σχετικά με τη διάταξη αυτή του Χάρτη. Επομένως, κατά το άρθρο 52, παράγραφος 3, του Χάρτη, για την ερμηνεία του άρθρου 48 του Χάρτη πρέπει να λαμβάνεται υπόψη το άρθρο 6, παράγραφοι 2 και 3, της ΕΣΔΑ ως ελάχιστο όριο προστασίας [απόφαση της 5ης Σεπτεμβρίου 2019, AH κ.λπ. (Τεκμήριο αθωότητας), C-377/18, EU:C:2019:670, σκέψη 41].

62 Υπό τις συνθήκες αυτές, πρέπει να υπομνησθεί ότι η αρχή του τεκμηρίου αθωότητας παραβιάζεται αν δικαστική απόφαση ή επίσημη δήλωση σχετικά με κατηγορούμενο περιέχει σαφή δήλωση ότι ο ενδιαφερόμενος διέπραξε την προσαπτόμενη παράβαση, χωρίς να υπάρχει καταδίκη του με ισχύ δεδικασμένου. Στο πλαίσιο αυτό, υπογραμμίζεται η σημασία που έχουν η επιλογή της διατύπωσης που χρησιμοποίησαν οι δικαστικές αρχές, οι συγκεκριμένες περιστάσεις υπό τις οποίες χρησιμοποιήθηκε η διατύπωση αυτή, καθώς και η φύση και το πλαίσιο της σχετικής διαδικασίας [πρβλ. απόφαση της 5ης Σεπτεμβρίου 2019 AH κ.λπ. (Τεκμήριο αθωότητας), C-377/18, EU:C:2019:670, σκέψη 43· πρβλ., επίσης, απόφαση του ΕΔΔΑ της 27ης Φεβρουαρίου 2014, Karaman κατά Γερμανίας, CE:ECHR:20140227JUD001710310, § 63].

63 Ειδικότερα, στις περίπλοκες ποινικές διαδικασίες όπου εμπλέκονται πολλοί ύποπτοι οι οποίοι δεν μπορούν να δικαστούν μαζί, το αρμόδιο δικαστήριο, προκειμένου να εκτιμήσει την ενοχή των κατηγορουμένων, ενίοτε πρέπει οπωσδήποτε να κάνει μνεία της συμμετοχής τρίτων που θα δικαστούν ενδεχομένως χωριστά στη συνέχεια. Ωστόσο, αν πρέπει να μνημονευθούν πραγματικά περιστατικά σχετικά με την εμπλοκή τρίτων, το επιλαμβανόμενο δικαστήριο θα πρέπει να αποφύγει να γνωστοποιήσει περισσότερες πληροφορίες από όσες είναι αναγκαίες για την ανάλυση της νομικής ευθύνης των ατόμων που δικάζονται ενώπιον αυτού. Επιπλέον, το σκεπτικό των δικαστικών αποφάσεων πρέπει να διατυπώνεται κατά τρόπον ώστε να αποφεύγεται μια ενδεχόμενη πρόωρη κρίση σχετική με την ενοχή τρίτων εμπλεκομένων, ικανή να διακυβεύσει τη δίκαιη εξέταση των κατηγοριών σε βάρος τους στο πλαίσιο αυτοτελούς διαδικασίας [πρβλ. απόφαση της 5ης Σεπτεμβρίου 2019, AH κ.λπ. (Τεκμήριο αθωότητας), C-377/18, EU:C:2019:670, σκέψη 44· πρβλ., επίσης, απόφαση του ΕΔΔΑ της 27ης Φεβρουαρίου 2014, Karaman κατά Γερμανίας, CE:ECHR:20140227JUD001710310, § 64 και 65].

64 Λαμβανομένων υπόψη των σκέψεων 59 έως 61 της παρούσας απόφασης, η νομολογία σχετικά με το τεκμήριο αθωότητας, η οποία εκτίθεται στις σκέψεις 62 και 63 της παρούσας απόφασης, ασκεί συναφώς επιρροή, mutatis mutandis, όταν η Επιτροπή εκδίδει διαδοχικώς, σε σχέση με την ίδια σύμπραξη, δύο αποφάσεις με διαφορετικούς αποδέκτες κατόπιν δύο διακριτών διαδικασιών, ήτοι, αφενός, απόφαση ληφθείσα κατόπιν διαδικασίας διευθέτησης διαφοράς και απευθυνόμενη

στις επιχειρήσεις που προχώρησαν στη διευθέτηση και, αφετέρου, απόφαση ληφθείσα κατά το πέρας τακτικής διαδικασίας και απευθυνόμενη στις λοιπές επιχειρήσεις που συμμετείχαν στη σύμπραξη.

65 Σε μια τέτοια περίπτωση, η οποία χαρακτηρίζεται ως «υβριδική» διαδικασία που καταλήγει στην έκδοση διαδοχικών αποφάσεων, ενδέχεται πράγματι να είναι αντικειμενικώς αναγκαίο να εξετάζει η Επιτροπή, με την απόφαση που περατώνει τη διαδικασία διευθέτησης της διαφοράς, ορισμένα πραγματικά περιστατικά και συμπεριφορές που αφορούν τους συμμετέχοντες στην εικαζόμενη σύμπραξη για τους οποίους διεξάγεται τακτική διαδικασία. Υπό το πρίσμα της νομολογίας που παρατίθεται στις σκέψεις 62 και 63 της παρούσας απόφασης, εναπόκειται πάντως στην Επιτροπή να μεριμνά, με την απόφαση που περατώνει τη διαδικασία διευθέτησης της διαφοράς, για την τήρηση του τεκμηρίου αθωότητας των επιχειρήσεων που αρνήθηκαν να δεχτούν τη διευθέτηση της διαφοράς και για τις οποίες διεξάγεται τακτική διαδικασία.

66 Προκειμένου να ελεγχθεί η τήρηση του τεκμηρίου αθωότητας από την Επιτροπή, εναπόκειται στον δικαστή της Ένωσης να εξετάσει την απόφαση με την οποία περατώνεται η διαδικασία διευθέτησης της διαφοράς και την αιτιολογία της συνολικά και υπό το πρίσμα των ειδικών περιστάσεων υπό τις οποίες εκδόθηκε η ως άνω απόφαση. Συγκεκριμένα, κάθε ρητή αναφορά, σε ορισμένα χωρία της εν λόγω απόφασης, στην έλλειψη ευθύνης των λοιπών συμμετεχόντων στην εικαζόμενη σύμπραξη θα καθίστατο κενή περιεχομένου, αν άλλα χωρία της ίδιας απόφασης μπορούσαν να θεωρηθούν πρόωρη διαπίστωση της ευθύνης τους [βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 5ης Σεπτεμβρίου 2019, AH κλπ. (Τεκμήριο αθωότητας), C-377/18, EU:C:2019:670, σκέψη 46].

67 Υπό το πρίσμα της νομολογίας αυτής πρέπει να εξακριβωθεί αν, όπως υποστηρίζει η Pometon, το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κατά την εκτίμηση του πρώτου λόγου ακυρώσεως που προβλήθηκε ενώπιόν του και ο οποίος αφορά παραβίαση, εκ μέρους της Επιτροπής, της αρχής της αμεροληψίας και του τεκμηρίου αθωότητας.

68 Συναφώς, τονίζεται ότι, στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Γενικό Δικαστήριο έλεγξε, κατ' ουσίαν, αφενός, αν η Επιτροπή έλαβε επαρκείς προφυλάξεις όσον αφορά τις διατυπώσεις στην απόφαση διευθέτησης της διαφοράς, προκειμένου να αποφύγει μια πρόωρη κρίση για τη συμμετοχή της Pometon στη σύμπραξη, και, αφετέρου, αν οι αναφορές σχετικά με την Pometon που περιέχονταν στην απόφαση διευθέτησης της διαφοράς ήταν αναγκαίες.

69 Συγκεκριμένα, πρώτον, όσον αφορά τις προφυλάξεις ως προς τις διατυπώσεις, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, στις σκέψεις 65 και 76 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι η Επιτροπή, ιδίως στην υποσημείωση 4 της απόφασης διευθέτησης της διαφοράς, είχε αποκλείσει ρητώς, σε αυτό το στάδιο της διαδικασίας, την ενοχή της Pometon, υπογραμμίζοντας ότι η απόφαση αυτή απευθυνόταν αποκλειστικά στις τέσσερις επιχειρήσεις που δέχθηκαν τη διευθέτηση, και ότι ο φάκελος σχετικά με την Pometon θα εξεταζόταν μεταγενέστερα, στο πλαίσιο διακριτής και κατ' αντιμωλίαν διαδικασίας.

70 Το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε, επίσης, στις σκέψεις 67, 81 και 82 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι η αιτιολογία της απόφασης διευθέτησης της διαφοράς δεν περιείχε νομικό χαρακτηρισμό των πραγματικών περιστατικών που αφορούσαν την Pometon, η οποία μνημονευόταν μόνο στο σημείο 4 της εν λόγω απόφασης, που έχει τίτλο «Περιγραφή των γεγονότων», και ότι η ίδια απόφαση κατονόμαζε, στο σημείο 2.25, την Pometon όχι ως συμμετέχουσα στη διαδικασία διευθέτησης της διαφοράς και μία από τους αποδέκτες της απόφασης, αλλά ως επιχείρηση που αποτελεί αντικείμενο της διαδικασίας έρευνας που είχε κινηθεί εις βάρος των συμμετεχόντων στην εικαζόμενη σύμπραξη.

71 Από τα επιχειρήματα της Pometon δεν μπορεί να αποδειχθεί ότι οι εκτιμήσεις αυτές ενέχουν πλάνη περί το δίκαιο.

72 Κατά πρώτον, όσον αφορά την επιχειρηματολογία της Pometon που συνοψίζεται στη σκέψη 42 της παρούσας απόφασης, επισημαίνεται ότι, ακόμη και αν υποτεθεί ότι η Pometon σκόπευε να επικαλεστεί εσφαλμένη ερμηνεία, εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου, της υποσημείωσης 4 της απόφασης διευθέτησης της διαφοράς και, ως εκ τούτου, παραμόρφωση της απόφασης αυτής, ένα τέτοιο επιχείρημα δεν μπορεί να ευδοκιμήσει.

73 Μολονότι είναι αληθές ότι στην υποσημείωση αυτή δεν αναφέρεται ρητώς ότι αποκλείεται η ευθύνη της Pometon στην εικαζόμενη σύμπραξη, εντούτοις, επισημαίνεται σαφώς ότι η Pometon δεν είναι μία από τους αποδέκτες της απόφασης διευθέτησης της διαφοράς, ότι αποτελεί αντικείμενο διακριτής διαδικασίας και ότι οι αναφορές στην Pometon που περιλαμβάνονται στην εν λόγω απόφαση χρησιμοποιούνται αποκλειστικώς για τη στοιχειοθέτηση της ευθύνης των λοιπών συμμετεχόντων στη σύμπραξη. Επομένως, το Γενικό Δικαστήριο δεν προέβη σε εσφαλμένη ερμηνεία της εν λόγω υποσημείωσης κρίνοντας, στη σκέψη 65 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι η Επιτροπή είχε αποκλείσει την ενοχή της Pometon στην ίδια υποσημείωση, υπενθυμίζεται δε ότι το Γενικό Δικαστήριο επιμελώς διευκρίνισε ότι ο αποκλεισμός αυτός είχε πραγματοποιηθεί μόνο «σε αυτό το στάδιο της διαδικασίας».

74 Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν μπορεί να ευδοκιμήσει ούτε το επιχείρημα της Pometon ότι, κατ' ουσίαν, το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο καθόσον έκρινε ότι ο αποκλεισμός της ενοχής της Pometon στην υποσημείωση 4 της απόφασης διευθέτησης της διαφοράς καθιστούσε δυνατή την αποφυγή παρανοήσεων όσον αφορά την ευθύνη της για την παράβαση.

75 Κατά δεύτερον, στο μέτρο που η Pometon υποστηρίζει ότι, ιδίως στο σημείο 29 της απόφασης διευθέτησης της διαφοράς, η Επιτροπή αναφέρθηκε σε «συμφωνία» (agreement) συναφθείσα μεταξύ των συμμετεχόντων στη διαδικασία διευθέτησης της διαφοράς και της Pometon και ότι χαρακτήρισε τη συμπεριφορά που αποδίδεται στην Pometon, υπογραμμίζεται ότι, όπως ορθώς επισήμανε το Γενικό Δικαστήριο στις σκέψεις 67, 81 και 82 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, η Επιτροπή ουδόλως χαρακτήρισε, στην απόφαση διευθέτησης της διαφοράς, τη συμπεριφορά της Pometon ως αντίθετη προς τους κανόνες ανταγωνισμού. Τουναντίον, το θεσμικό αυτό όργανο αναφέρθηκε απλώς στη συμπεριφορά της εν λόγω επιχείρησης στο πλαίσιο της περιγραφής των πραγματικών περιστατικών. Εξάλλου, αντιθέτως προς τους ισχυρισμούς της Pometon, η Επιτροπή απέφυγε να χρησιμοποιήσει τον όρο «σύμπραξη» στο ως άνω πλαίσιο.

76 Λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων αυτών, το Γενικό Δικαστήριο μπορούσε, χωρίς να υποπέσει σε πλάνη περί το δίκαιο, να κρίνει, ιδίως στη σκέψη 103 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι η Επιτροπή είχε λάβει επαρκείς προφυλάξεις ως προς τη διατύπωση. Πράγματι, το θεσμικό αυτό όργανο επέδειξε την απαιτούμενη σύνεση ως προς τη διατύπωση που επέλεξε, επισημαίνοντας ότι δεν είχε κληθεί να αποφανθεί επί της συμμετοχής της Pometon στην εικαζόμενη σύμπραξη, προκειμένου να αποφύγει όχι μόνο να προδικάσει εσκεμμένα, ή ακόμη και οριστικά, την ευθύνη της Pometon, όπως τόνισε το Γενικό Δικαστήριο στις σκέψεις 76 και 84 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, αλλά και να προδικάσει έστω και ενδεχομένως την εν λόγω ευθύνη, σύμφωνα με τη νομολογία που παρατίθεται στη σκέψη 63 της παρούσας απόφασης.

77 Δεύτερον, όσον αφορά την εκτίμηση του αναγκαίου χαρακτήρα των αναφορών στην Pometon που περιέχονται στην απόφαση διευθέτησης της διαφοράς, πρέπει να υπομνησθεί ότι, στο πλαίσιο υβριδικής διαδικασίας που έχει ως αποτέλεσμα την έκδοση διαδοχικών αποφάσεων, η

Επιτροπή οφείλει, υπό τον έλεγχο του Γενικού Δικαστηρίου, να αποφύγει να γνωστοποιήσει περισσότερες πληροφορίες σχετικά με την εμπλοκή τρίτου σε τέτοια απόφαση, όπως η Pometon, από όσες είναι αναγκαίες για τον χαρακτηρισμό της ευθύνης των αποδεκτών της εν λόγω απόφασης [βλ., κατ' αναλογίαν, απόφαση της 5ης Σεπτεμβρίου 2019, AH κ.λπ. (Τεκμήριο αθωότητας), C-377/18, EU:C:2019:670, σκέψη 44].

78 Εν προκειμένω, το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε, στη σκέψη 77 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι έπρεπε να εκτιμηθεί αν οι αναφορές στην Pometon που περιέχονταν στην απόφαση διευθέτησης της διαφοράς μπορούσαν πράγματι να θεωρηθούν αναγκαίες για την κατά το δυνατόν πληρέστερη περιγραφή των πραγματικών περιστατικών σχετικά με την επίμαχη σύμπραξη.

79 Στο πλαίσιο αυτό, επισήμανε, στη σκέψη 79 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι, όσον αφορά υβριδική διαδικασία που έχει ως αποτέλεσμα τη διαδοχική έκδοση δύο αποφάσεων, οι αναφορές σε ορισμένες συμπεριφορές της Pometon που περιέχονταν στην απόφαση διευθέτησης της διαφοράς ενδέχετο «να αποδειχθούν αντικειμενικώς χρήσιμες για την περιγραφή της δημιουργίας της συμπράξεως συνολικά». Στις σκέψεις 81 έως 83 της απόφασης αυτής, έκρινε, μεταξύ άλλων, ότι τα σημεία που περιείχαν τις αναφορές αυτές δεν περιλάμβαναν κανέναν νομικό χαρακτηρισμό της συμπεριφοράς της εν λόγω επιχείρησης, λαμβανομένων υπόψη των προφυλάξεων ως προς τη διατύπωση που έλαβε η Επιτροπή. Στις σκέψεις 88 και 89 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε τα επιχειρήματα της Pometon κατά τα οποία οι αναφορές στην επιχείρηση αυτή που περιέχονταν στις αιτιολογικές σκέψεις 31 και 37 της απόφασης διευθέτησης της διαφοράς δεν ήταν αναγκαίες.

80 Τα επιχειρήματα που προέβαλε η Pometon στο στάδιο της αναιρέσεως δεν είναι ικανά να κλονίσουν τις ανωτέρω εκτιμήσεις.

81 Συγκεκριμένα, κατά πρώτον, μολονότι το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε, στη σκέψη 79 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι οι αναφορές στην Pometon ενδέχετο να ήταν αντικειμενικώς χρήσιμες για την περιγραφή της δημιουργίας της σύμπραξης συνολικά, διατυπώνοντας κατ' αυτόν τον τρόπο ένα κριτήριο περισσότερο ελαστικό από το κριτήριο της αναγκαιότητας που απαιτεί η υπομνησθείσα στη σκέψη 77 της παρούσας απόφασης νομολογία, εντούτοις, από τον συνδυασμό των σκέψεων 79 και 80 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης προκύπτει σαφώς ότι το Γενικό Δικαστήριο δεν συνήγαγε κανένα συμπέρασμα από την εκτίμηση της αντικειμενικής χρησιμότητας των αναφορών αυτών και ότι, αντιθέτως, ιδίως στις σκέψεις 85 και 88 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, εξέτασε υπό το φως της απόφασης του ΕΔΔΑ της 27ης Φεβρουαρίου 2014, Karaman κατά Γερμανίας (CE:ECHR:20140227JU001710310, § 63), τον αναγκαίο ή μη χαρακτήρα των εν λόγω αναφορών.

82 Κατά δεύτερον, στο μέτρο που η Pometon αμφισβητεί την εκτίμηση της αναγκαιότητας των αναφορών που την αφορούν, πρέπει να διευκρινιστεί ότι βάλλει μόνον κατά της εκτίμησης που παρατίθεται στη σκέψη 89 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης σχετικά με την αναφορά που γίνεται σε αυτήν στην αιτιολογική σκέψη 31 της απόφασης διευθέτησης της διαφοράς.

83 Στην αιτιολογική αυτή σκέψη, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι «[ο]ι επαφές με την Pometon συνεχίστηκαν έως τις 16 Μαΐου 2007, ημερομηνία κατά την οποία η Pometon πώλησε στη Winoa τη δραστηριότητά της στον τομέα των λειαντικών μέσων […] και αποχώρησε από την αγορά». Η εν λόγω αιτιολογική σκέψη εντάσσεται στο τέταρτο κεφάλαιο της απόφασης διευθέτησης της διαφοράς, με τίτλο «Περιγραφή των γεγονότων», και, ειδικότερα, στο πρώτο μέρος του κεφαλαίου αυτού, που επιγράφεται «Φύση και εμβέλεια της συμπεριφοράς», το οποίο αρχίζει,

στην αιτιολογική σκέψη 26 της απόφασης αυτής, με αναφορά στις συχνές επαφές μεταξύ Erwin, Winoa, MTS, Würth και Pometon. Κατά την αιτιολογική σκέψη 32 της εν λόγω απόφασης, οι λοιποί συμμετέχοντες στη σύμπραξη αναθεώρησαν την προσαύξηση στα απομέταλλα το καλοκαίρι του 2007, δηλαδή μετά τις 16 Μαΐου 2007. Επομένως, η αναφορά στην Pometon, που περιέχεται στην αιτιολογική σκέψη 31 της ως άνω απόφασης, εξηγούσε την εξέλιξη της συμπεριφοράς που προσάπτεται στους λοιπούς συμμετέχοντες στη σύμπραξη, τους οποίους αφορούσε η απόφαση αυτή.

84 Επομένως, το Γενικό Δικαστήριο δεν υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο εκτιμώντας ότι η μνεία αυτή αποσκοπούσε αποκλειστικώς στη διευκρίνιση της χρονικής εξέλιξης της σύμπραξης στην οποία παραδέχθηκαν ότι συμμετείχαν οι τέσσερις επιχειρήσεις που έλαβαν μέρος στη διαδικασία διευθέτησης της διαφοράς και κρίνοντας, κατ' ουσίαν, ότι η εν λόγω μνεία ήταν αναγκαία.

85 Κατά τρίτον, στο μέτρο που η Pometon υποστηρίζει ότι η Επιτροπή προέβη, στην αιτιολογία της απόφασης διευθέτησης της διαφοράς, σε νομικό χαρακτηρισμό των συμπεριφορών της, η επιχειρηματολογία της πρέπει να απορριφθεί για τον λόγο που εκτέθηκε στη σκέψη 75 της παρούσας απόφασης.

86 Τέλος, όσον αφορά τα επιχειρήματα της Pometon τα οποία αντλούνται από σύγκριση της υπό κρίση υπόθεσης με εκείνη επί της οποίας εκδόθηκε η απόφαση του Γενικού Δικαστηρίου της 10ης Νοεμβρίου 2017, Icap κ.λπ. κατά Επιτροπής (T-180/15, EU:T:2017:795), αρκεί να υπομνησθεί ότι, όπως προκύπτει από τη νομολογία που παρατίθεται στη σκέψη 66 της παρούσας απόφασης, το ζήτημα αν η Επιτροπή παραβίασε το τεκμήριο αθωότητας εξαρτάται από τις αποφάσεις διευθέτησης κάθε μεμονωμένης υπόθεσης, συμπεριλαμβανομένου του αιτιολογικού τους, καθώς και από τις ιδιαίτερες περιστάσεις υπό τις οποίες εκδόθηκαν οι εν λόγω αποφάσεις.

87 Κατόπιν όλων των ανωτέρω σκέψεων, ο πρώτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως εν μέρει απαράδεκτος και εν μέρει αβάσιμος.

### *Επί του δεύτερου λόγου αναιρέσεως*

#### *Επιχειρήματα των διαδίκων*

88 Με τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως, η Pometon υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι το Γενικό Δικαστήριο, στις σκέψεις 129 έως 160 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο, εφαρμόζοντας εσφαλμένως τις αρχές περί του βάρους αποδείξεως και παραλείποντας να εφαρμόσει την αρχή του τεκμηρίου αθωότητας. Υποστηρίζει επίσης ότι η απόφαση αυτή ενέχει, συναφώς, αντιφατική ή ανεπαρκή αιτιολογία.

89 Πρώτον, στις σκέψεις 129 έως 147 της απόφασης αυτής, το Γενικό Δικαστήριο δέχτηκε ως μη αμφισβητούμενα ορισμένα πραγματικά περιστατικά, καθώς και την ύπαρξη ευθύνης, κατά των οποίων έβαλλε η Pometon με το δικόγραφο της προσφυγής της. Η Pometon παραπέμπει, ως προς το εν λόγω σημείο, σε συγκεκριμένα σημεία του δικογράφου της προσφυγής της.

90 Δεύτερον, η Pometon υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε, στις σκέψεις 142, 144 και 145 της εν λόγω απόφασης, τη συμμετοχή της στη σύμπραξη βάσει υποθέσεων ή εκτιμήσεων που στηρίζονται στον εύλογο χαρακτήρα ή στην πιθανολόγηση ορισμένων γεγονότων. Κατ' αυτόν τον τρόπο, το Γενικό Δικαστήριο δεν έλαβε υπόψη τη νομολογία κατά την οποία, κατ' αρχάς, η συμμετοχή επιχείρησης σε σύμπραξη δεν μπορεί να συναχθεί από εικασίες βάσει ασαφών

στοιχείων, εν συνεχεία, τα αποδεικτικά στοιχεία πρέπει να είναι αρκούντως αξιόπιστα, ακριβή και συγκλίνοντα για να στηρίξουν την αταλάντευτη πεποίθηση ότι η προσφεύγουσα συμμετείχε στη σύμπραξη και πρέπει να καθιστούν δυνατό να συναχθεί πέραν κάθε εύλογης αμφιβολίας η ύπαρξη παράβασης και, τέλος, ενδεχόμενη αμφιβολία του δικαστή πρέπει να αποβαίνει υπέρ της οικείας επιχείρησης.

91 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως είναι απαράδεκτος, καθόσον αφορά πραγματικές εκτιμήσεις, στρέφεται κατά της επίδικης απόφασης και αποτελεί εν μέρει επανάληψη των επιχειρημάτων που προβλήθηκαν προς στήριξη του δεύτερου λόγου της προσφυγής ακυρώσεως. Εν πάση περιπτώσει, υποστηρίζει ότι ο λόγος αυτός είναι αβάσιμος.

### *Εκτίμηση του Δικαστηρίου*

92 Προκαταρκτικώς, διαπιστώνεται ότι, με τον δεύτερο λόγο αναιρέσεως, η Pometon υποστηρίζει, κατ' ουσίαν, ότι το Γενικό Δικαστήριο υπέπεσε σε πλάνη περί το δίκαιο κατά την εφαρμογή των αρχών που διέπουν το βάρος αποδείξεως των παραβάσεων στον τομέα του δικαίου του ανταγωνισμού και ότι παρέβη την υποχρέωση αιτιολόγησης την οποία υπέχει. Εφόσον ο λόγος αυτός εγείρει νομικά ζητήματα τα οποία το Δικαστήριο μπορεί να εξετάσει κατ' αναίρεση, είναι παραδεκτός.

93 Επισημαίνεται ότι, στις σκέψεις 129 έως 160 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο αξιολόγησε τα επιχειρήματα που προέβαλε η Pometon προς αμφισβήτηση της απόδειξης της συμμετοχής της στην πρώτη πτυχή της σύμπραξης, σχετικά με τον τρόπο υπολογισμού της προσαύξησης στα απομέταλλα.

94 Συναφώς, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε, στη σκέψη 129 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι η Pometon δεν αμφισβητούσε την «αρχική ευθύνη» της σε αυτή την πτυχή της σύμπραξης, λόγω της εμπλοκής της στη σύναψη συμφωνίας σχετικά με τον τρόπο υπολογισμού της προσαύξησης στα απομέταλλα και στην προετοιμασία της συμφωνίας αυτής. Το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, στις σκέψεις 132 έως 147 της εν λόγω απόφασης, ότι η Επιτροπή είχε αποδείξει επαρκώς κατά νόμον ότι η προσαύξηση στα απομέταλλα εφαρμοζόταν αυτομάτως από τους συμμετέχοντες στη σύμπραξη. Λαμβανομένων υπόψη του αυτόματου χαρακτήρα της εφαρμογής της ως άνω προσαύξησης και των στοιχείων της δικογραφίας, το Γενικό Δικαστήριο απέρριψε, στις σκέψεις 148 έως 159 της εν λόγω απόφασης, την επιχειρηματολογία της Pometon κατά την οποία η συμμετοχή σε συναντήσεις και σε άλλες επαφές ήταν αναγκαία για την εφαρμογή της πρώτης πτυχής της σύμπραξης από το 2004 και εφεξής. Υπό το πρίσμα των παραπάνω στοιχείων, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, στη σκέψη 160 της ίδιας απόφασης, ότι η συμμετοχή της Pometon στην πτυχή αυτή της σύμπραξης ήταν πλήρως αποδεδειγμένη.

95 Πρώτον, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, ενεργώντας κατ' αυτόν τον τρόπο, το Γενικό Δικαστήριο αιτιολόγησε επαρκώς κατά νόμον την εκ μέρους του εκτίμηση των επιχειρημάτων που προέβαλε ενώπιόν του η Pometon. Επομένως, η επιχειρηματολογία της Pometon που αντλείται από ανεπαρκή ή αντιφατική αιτιολογία, η οποία ουδόλως τεκμηριώνεται κατά τα λοιπά, πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμη.

96 Δεύτερον, όσον αφορά τα επιχειρήματα περί πλάνης περί το δίκαιο κατά την εφαρμογή των κανόνων απόδειξης στον τομέα του δικαίου του ανταγωνισμού, επισημαίνεται, κατ' αρχάς, ότι η επιχειρηματολογία της Pometon, κατά την οποία το Γενικό Δικαστήριο εσφαλμένως δέχτηκε ορισμένα πραγματικά περιστατικά και την ύπαρξη «ευθύνης» ως μη αμφισβητούμενα στηρίζεται σε αποσπασματική και εσφαλμένη ερμηνεία της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης.

97 Ασφαλώς, στη σκέψη 129 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο επισήμανε ότι η Pometon «δεν αμφισβ[ητούσε] την αρχική ευθύνη της στην πρώτη πτυχή της συμπράξεως», γεγονός το οποίο, εκτός πλαισίου, θα μπορούσε να ερμηνευθεί υπό την έννοια ότι, κατά το Γενικό Δικαστήριο, η Pometon δεν έθετε εν αμφιβόλω την ευθύνη της και, ως εκ τούτου, τη συμμετοχή της στη σύμπραξη. Ωστόσο, από τη συνολική ανάγνωση των σκέψεων 129 έως 160 της απόφασης αυτής προκύπτει σαφώς ότι, στην εν λόγω σκέψη 129, πρόθεση του Γενικού Δικαστηρίου ήταν να διαπιστώσει ότι η Pometon δεν αμφισβητούσε αυτό καθεαυτό το γεγονός ότι είχε συμβάλει στην υλοποίηση του συστήματος προσαύξησης στα απομέταλλα και όχι ότι δεν αμφισβητούσε τη συμμετοχή της στη σύμπραξη.

98 Επιπλέον, ακόμη και αν υποτεθεί ότι η Pometon επιδιώκει να προσάψει στο Γενικό Δικαστήριο ότι παραμόρφωσε κατά τα ανωτέρω το περιεχόμενο του δικογράφου της προσφυγής της, επισημαίνεται ότι στα σχετικά με τον υπό κρίση λόγο αναιρέσεως χωρία του εν λόγω δικογράφου η Pometon αμφισβήτησε, με γενικούς όρους, τη συμμετοχή της στη σύμπραξη, χωρίς ωστόσο να αρνηθεί την παρουσία της στη συνάντηση της 3ης Οκτωβρίου 2003, κατά την οποία καθιερώθηκε ο τρόπος υπολογισμού της προσαύξησης στα απομέταλλα. Άλλωστε, η Pometon επιβεβαίωσε την παρουσία της στη συνάντηση αυτή και με το υπόμνημα απαντήσεως που κατέθεσε ενώπιον του Δικαστηρίου.

99 Εν συνεχεία, στο μέτρο που η Pometon προσάπτει στο Γενικό Δικαστήριο ότι δεν έλαβε υπόψη, ιδίως στις σκέψεις 142, 144 και 145 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, τη νομολογία σχετικά με το βάρος αποδείξεως στον τομέα του δικαίου του ανταγωνισμού, υπογραμμίζεται ότι, στις σκέψεις 132 έως 147 της απόφασης αυτής, το Γενικό Δικαστήριο εξέτασε προσηκόντως τα αποδεικτικά στοιχεία που προσκόμισε η Επιτροπή. Από το σύνολο των εν λόγω στοιχείων συνήγαγε ότι η Επιτροπή είχε αποδείξει επαρκώς κατά νόμον την αυτόματη εφαρμογή της προσαύξησης στα απομέταλλα.

100 Η εκτίμηση αυτή δεν μπορεί να κλονισθεί από το γεγονός ότι, στις σκέψεις 142, 144 και 145 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, στις οποίες αναφέρεται ειδικώς η Pometon, το Γενικό Δικαστήριο χρησιμοποίησε λιγότερο κατηγορηματικές διατυπώσεις, χρησιμοποιώντας όρους σχετικούς με «πιθανότητα» ή «υπόθεση».

101 Συγκεκριμένα, οι εν λόγω σκέψεις της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης εντάσσονται σε ένα πλαίσιο εκτίμησης των έγγραφων αποδεικτικών στοιχείων του φακέλου της Επιτροπής, με το οποίο το Γενικό Δικαστήριο δέχτηκε, κατ' ουσίαν, την ορθότητα της δέσμης ενδείξεων που προσκόμισε η Επιτροπή, σύμφωνα με τη νομολογία σχετικά με την απόδειξη των παραβάσεων στον τομέα του δικαίου του ανταγωνισμού. Κατά τη νομολογία αυτή, η απόδειξη αυτή μπορεί, πράγματι, να προσκομισθεί από την Επιτροπή μέσω δέσμης αντικειμενικών και συγκλινουσών ενδείξεων οι οποίες, εκτιμώμενες στο σύνολό τους, μπορούν να αποτελέσουν, ελλείψει άλλης εύλογης εξήγησης, την απόδειξη μιας τέτοιας παράβασης, τούτο δε ακόμη και αν κάποια από τις ενδείξεις αυτές δεν είναι, αφ' εαυτής, επαρκής προς τούτο (πρβλ. απόφαση της 26ης Ιανουαρίου 2017, Επιτροπή κατά Keramag Keramische Werke κ.λπ., C-613/13 P, EU:C:2017:49, σκέψεις 50 έως 52).

102 Κατόπιν όλων των ανωτέρω σκέψεων, ο δεύτερος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως αβάσιμος.

### *Επί του τρίτου λόγου αναιρέσεως*

#### *Επιχειρήματα των διαδίκων*

103 Με τον τρίτο λόγο αναιρέσεως, η Pometon υποστηρίζει ότι, στις σκέψεις 289 έως 316 και 373 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο, αφενός, παρέβη τους κανόνες σχετικά με το βάρος αποδείξεως και το τεκμήριο αθωότητας και, αφετέρου, παρέβη την υποχρέωση αιτιολόγησης όσον αφορά την εκ μέρους του ανάλυση της διάρκειας της φερόμενης συμμετοχής στην παράβαση.

104 Πρώτον, κατά την Pometon, το Γενικό Δικαστήριο αντέστρεψε το βάρος αποδείξεως κρίνοντας, στις σκέψεις 308 και 309 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, αφενός, ότι από την απουσία αθέμιτων επαφών μεταξύ της Pometon και των λοιπών μερών της σύμπραξης δεν μπορούσε να συναχθεί ότι η Pometon είχε διακόψει τη συμμετοχή της στη σύμπραξη και, αφετέρου, ότι η Pometon δεν επικαλέστηκε κανένα στοιχείο από το οποίο μπορούσε να υποτεθεί ότι οι αθέμιτες επαφές ήταν αναγκαίες για τη συνέχιση της συμμετοχής της στη σύμπραξη. Το Γενικό Δικαστήριο, ενεργώντας κατ' αυτόν τον τρόπο, απέκλινε από τη νομολογία του, κατά την οποία η διαπίστωση ότι δεν υφίστανται αποδείξεις ή ενδείξεις από τις οποίες μπορεί να θεωρηθεί ότι η παράβαση διεκόπη όσον αφορά έναν προσφεύγοντα δεν μπορεί να ασκήσει επιρροή πριν η Επιτροπή ανταποκριθεί στο βάρος αποδείξεως το οποίο υπέχει, προσκομίζοντας αποδεικτικά στοιχεία σχετικά με πραγματικά περιστατικά χωρίς μεγάλη χρονική απόσταση μεταξύ τους, ώστε να μπορεί λογικά να γίνει δεκτό ότι η παράβαση συνεχίστηκε αδιαλείπτως μεταξύ δύο συγκεκριμένων ημερομηνιών.

105 Δεύτερον, η Pometon εκτιμά ότι, υπό το πρίσμα των χαρακτηριστικών της σύμπραξης, η οποία, κατά την Επιτροπή, τέθηκε σε εφαρμογή μέσω συχνών, συνεχών και επαναλαμβανόμενων επαφών, το γεγονός ότι δεν έλαβε μέρος στις δώδεκα συναντήσεις που πραγματοποιήθηκαν, από το 2005 έως το 2007, μεταξύ των λοιπών μερών της σύμπραξης θα έπρεπε να οδηγήσει στο συμπέρασμα ότι διέκοψε τη συμμετοχή της στην εν λόγω σύμπραξη.

106 Το συμπέρασμα αυτό, όπως υποστηρίζει η Pometon, επιβάλλεται κατά μείζονα λόγο καθόσον, σε άλλες υποθέσεις, το Γενικό Δικαστήριο αναγνώρισε ότι συμμετοχή σε σύμπραξη είχε διακοπεί σε περίπτωση απουσίας επαφών ή εκδηλώσεων στο πλαίσιο της σύμπραξης για χρονικό διάστημα μικρότερο του ενός έτους ή για διάστημα δεκαέξι μηνών.

107 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι ο τρίτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως απαράδεκτος, διότι το ζήτημα της διακοπής της συμμετοχής της Pometon στη σύμπραξη εμπίπτει στην εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών, ή, εν πάση περιπτώσει, ως αβάσιμος.

#### *Εκτίμηση του Δικαστηρίου*

108 Προκαταρκτικώς, όσον αφορά το παραδεκτό του τρίτου λόγου αναιρέσεως, αφενός, υπενθυμίζεται ότι το ζήτημα της κατανομής του βάρους αποδείξεως, μολονότι είναι δυνατό να επηρεάζει την εκτίμηση του Γενικού Δικαστηρίου περί των πραγματικών περιστατικών, εντούτοις αποτελεί νομικό ζήτημα (απόφαση της 6ης Ιανουαρίου 2004, BAI και Επιτροπή κατά Bayer, C-2/01 P και C-3/01 P, EU:C:2004:2, σκέψη 61). Επομένως, στο μέτρο που η Pometon προσάπτει, κατ' ουσίαν, στο Γενικό Δικαστήριο ότι αντέστρεψε το βάρος αποδείξεως όσον αφορά τη διάρκεια της συμμετοχής της στην παράβαση, ο λόγος αυτός είναι παραδεκτός.

109 Αφετέρου, υποστηρίζοντας ότι η συμμετοχή της στην παράβαση διεκόπη, η Pometon επιδιώκει μια νέα εκτίμηση των πραγματικών περιστατικών, η οποία, σύμφωνα με τη νομολογία που υπομνήσθηκε στη σκέψη 50 της παρούσας απόφασης, δεν εμπίπτει στην αρμοδιότητα του Δικαστηρίου στο πλαίσιο αναίρεσης. Επομένως, κατά το μέτρο αυτό, ο τρίτος λόγος αναιρέσεως είναι απαράδεκτος.

110 Όσον αφορά το βάσιμο του λόγου αυτού στο μέτρο που κρίθηκε παραδεκτός, υπενθυμίζεται ότι το Δικαστήριο έχει κρίνει ότι, στις περισσότερες περιπτώσεις, η ύπαρξη πρακτικής ή συμφωνίας που θίγει τον ανταγωνισμό πρέπει να συνάγεται από ορισμένο αριθμό συμπτώσεων και ενδείξεων οι οποίες, συνολικά θεωρούμενες, μπορούν να αποτελέσουν, ελλείψει άλλης εύλογης εξήγησης, απόδειξη περί παράβασης των κανόνων ανταγωνισμού (απόφαση της 6ης Δεκεμβρίου 2012, Επιτροπή κατά Verhuizingen Coppens, C-441/11 P, EU:C:2012:778, σκέψη 70 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

111 Τέτοιου είδους στοιχεία και συμπτώσεις καθιστούν δυνατή, όταν εκτιμώνται συνολικώς, την αποκάλυψη όχι μόνον της ύπαρξης αντίθετων προς τους κανόνες του ανταγωνισμού συμπεριφορών ή συμφωνιών, αλλά και της διάρκειας μιας αντίθετης προς τους κανόνες του ανταγωνισμού συμπεριφοράς, καθώς και του χρονικού διαστήματος εφαρμογής συμφωνίας συνομολογηθείσας κατά παράβαση των κανόνων του δικαίου του ανταγωνισμού (απόφαση της 6ης Δεκεμβρίου 2012, Επιτροπή κατά Verhuizingen Coppens, C-441/11 P, EU:C:2012:778, σκέψη 71 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

112 Όσον αφορά την απουσία αποδείξεων για την ύπαρξη συμφωνίας σε ορισμένα χρονικά διαστήματα ή, τουλάχιστον, για την εφαρμογή της συμφωνίας από την επιχείρηση κατά τη διάρκεια συγκεκριμένης περιόδου, πρέπει να υπομνησθεί ότι το γεγονός ότι δεν αποδείχθηκε η παράβαση για ορισμένα χρονικά διαστήματα δεν εμποδίζει να γίνει δεκτό ότι η παράβαση διήρκεσε για συνολικά μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, όταν η διαπίστωση αυτή στηρίζεται σε αντικειμενικά και συγκλίνοντα στοιχεία. Στο πλαίσιο παράβασης εκτεινόμενης σε πλείονα έτη, το γεγονός ότι οι εκδηλώσεις της σύμπραξης ανάγονται σε διαφορετικά χρονικά διαστήματα, τα οποία παρουσιάζουν ασυνέχειες μακράς ή βραχύτερης διάρκειας, δεν ασκεί επιρροή στη διαπίστωση της ύπαρξης της σύμπραξης αυτής, εφόσον οι επιμέρους πράξεις που συναποτελούν την παράβαση επιδιώκουν κοινό σκοπό και εντάσσονται στο πλαίσιο ενιαίας και διαρκούς παράβασης (απόφαση της 6ης Δεκεμβρίου 2012, Επιτροπή κατά Verhuizingen Coppens, C-441/11 P, EU:C:2012:778, σκέψη 72 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

113 Κατά τη νομολογία, επίσης, το γεγονός ότι μια επιχείρηση εγκρίνει σιωπηρώς μια παράνομη πρωτοβουλία, χωρίς να αποστασιοποιηθεί δημοσίως από το περιεχόμενό της ή να την καταγγείλει στις διοικητικές αρχές, έχει ως αποτέλεσμα να ενθαρρύνει τη συνέχιση της παράβασης και δυσχεραίνει την αποκάλυψή της. Η συνέργεια αυτή συνιστά παθητικό τρόπο συμμετοχής στην παράβαση και είναι ικανή συνεπώς να επισύρει την ευθύνη της επιχείρησης (απόφαση της 6ης Δεκεμβρίου 2012, Επιτροπή κατά Verhuizingen Coppens, C-441/11 P, EU:C:2012:778, σκέψη 73 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

114 Από τη νομολογία αυτή προκύπτει ότι η Επιτροπή μπορεί να θεωρήσει ότι η παράβαση, ή η συμμετοχή επιχείρησης στην παράβαση, δεν διεκόπη, ακόμη και αν δεν διαθέτει αποδείξεις της παράβασης για ορισμένα χρονικά διαστήματα, εφόσον οι επιμέρους πράξεις που συναποτελούν την παράβαση επιδιώκουν κοινό σκοπό και ενδεχομένως εντάσσονται στο πλαίσιο ενιαίας και διαρκούς παράβασης και εφόσον η οικεία επιχείρηση δεν επικαλέστηκε ενδείξεις ή αποδεικτικά στοιχεία από τα οποία να προκύπτει ότι, αντιθέτως, η παράβαση ή η συμμετοχή της σε αυτή δεν συνεχίστηκε κατά τα εν λόγω διαστήματα.

115 Εν προκειμένω, επισημαίνεται ότι, στις σκέψεις 266 και 267 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, οι οποίες δεν αμφισβητούνται στο πλαίσιο της υπό κρίση αιτήσεως αναιρέσεως, το Γενικό Δικαστήριο, αφού εξέτασε τον δεύτερο λόγο ακυρώσεως που προβλήθηκε ενώπιόν του, διαπίστωσε ότι η Επιτροπή είχε αποδείξει την ευθύνη της Pometon για την ενιαία και διαρκή παράβαση που αποτελεί το αντικείμενο της επίδικης απόφασης, χωρίς να εξετάσει, στο στάδιο εκείνο, τη διάρκεια της συμμετοχής της στην παράβαση.

116 Ως προς το τελευταίο αυτό ζήτημα, στο πλαίσιο της εξουσίας κυριαρχικής εκτίμησης των πραγματικών περιστατικών και χωρίς τούτο να αμφισβητηθεί κατ' αναίρεση, το Γενικό Δικαστήριο διαπίστωσε, στη σκέψη 304 της απόφασης αυτής, ότι η Επιτροπή απέδειξε ότι η Pometon είχε εμπλακεί άμεσα σε αθέμιτες επαφές σχετικά με τις δύο πτυχές της σύμπραξης μεταξύ της 3ης Οκτωβρίου 2003 και της 18ης Νοεμβρίου 2005, καθώς και κατά τους δύο μήνες πριν από την αποχώρησή της από την αγορά, στις 16 Μαΐου 2007, αλλά ότι το θεσμικό αυτό όργανο δεν διέθετε κανένα αποδεικτικό στοιχείο σχετικά με επαφές αντίθετες προς τους κανόνες του ανταγωνισμού στις οποίες συμμετείχε η Pometon κατά το χρονικό διάστημα μεταξύ της 18ης Νοεμβρίου 2005 και του Μαρτίου 2007 (στο εξής: επίμαχο χρονικό διάστημα).

117 Εντούτοις, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, στη σκέψη 308 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι, λαμβανομένων υπόψη των χαρακτηριστικών της σύμπραξης, ήτοι της αυτόματης εφαρμογής της προσαύξησης στα απομέταλλα και της έλλειψης δομημένης οργάνωσης των επαφών μεταξύ των συμμετεχόντων για την εφαρμογή του συντονισμού ως προς τους ατομικούς πελάτες, ενώ συγκεκριμένες επαφές πραγματοποιούνταν μόνο σε περίπτωση διαφωνίας, από την απουσία αθέμιτων επαφών μεταξύ της Pometon και των λοιπών μερών της σύμπραξης κατά τη διάρκεια του επίμαχου χρονικού διαστήματος δεν μπορούσε να συναχθεί ότι η Pometon είχε διακόψει τη συμμετοχή της στην εν λόγω σύμπραξη. Στη σκέψη 309 της ίδιας απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο προσέθεσε ότι η Pometon δεν είχε επικαλεστεί κανένα στοιχείο από το οποίο μπορούσε να συναχθεί ότι κάποιες αθέμιτες επαφές ήταν εντούτοις απαραίτητες για τη συνέχιση, χωρίς διακοπή, της συμμετοχής της στη σύμπραξη.

118 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι το Γενικό Δικαστήριο εξέθεσε σαφώς τους λόγους για τους οποίους έκρινε ότι η συμμετοχή της Pometon στην ενιαία και διαρκή παράβαση δεν είχε διακοπεί κατά το επίμαχο χρονικό διάστημα. Επομένως, πρέπει να απορριφθούν τα επιχειρήματα της Pometon που αντλούνται από παράβαση της υποχρέωσης αιτιολόγησης.

119 Από την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση προκύπτει επίσης ότι το Γενικό Δικαστήριο στήριξε την εκτίμησή του σχετικά με τη διάρκεια της συμμετοχής της Pometon στην παράβαση στη διαπίστωση, η οποία δεν αμφισβητήθηκε στο πλαίσιο της υπό κρίση αιτήσεως αναιρέσεως, πρώτον, ότι η Επιτροπή είχε αποδείξει επαρκώς κατά νόμον τις αθέμιτες επαφές στις οποίες συμμετείχε η Pometon πριν και μετά το επίμαχο χρονικό διάστημα, δεύτερον, ότι η προσαύξηση στα απομέταλλα ήταν αυτόματη και δεν απαιτούσε επαφές και, τρίτον, ότι οι δύο πτυχές της σύμπραξης συνδέονταν στενά μεταξύ τους. Το Γενικό Δικαστήριο συνήγαγε, κατ' ουσίαν, εξ αυτού ότι η Επιτροπή μπορούσε να θεωρήσει ότι η Pometon είχε συμμετάσχει αδιαλείπτως στην ενιαία και διαρκή παράβαση κατά το επίμαχο χρονικό διάστημα, χωρίς ωστόσο να θίγεται η δυνατότητα της Pometon να αποδείξει ότι η συμμετοχή αυτή διεκόπη, μολονότι η αναιρεσείουσα δεν προέβαλε κανένα στοιχείο ή επιχείρημα ικανό να αποδείξει τη διακοπή της συμμετοχής της.

120 Επομένως, χωρίς να παραβεί τους κανόνες σχετικά με το βάρος αποδείξεως, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, βάσει της νομολογίας που υπομνήσθηκε στις σκέψεις 110 έως 114 της παρούσας απόφασης, ότι η Pometon είχε διαρκή συμμετοχή στην προσαπτόμενη σε αυτήν παραβατική συμπεριφορά.

121 Κατόπιν όλων των ανωτέρω σκέψεων, ο τρίτος λόγος αναιρέσεως πρέπει να απορριφθεί ως εν μέρει απαράδεκτος και εν μέρει αβάσιμος.

### *Επί του τέταρτου λόγου αναιρέσεως*

#### *Επιχειρήματα των διαδίκων*

122 Με τον τέταρτο λόγο αναιρέσεως, η Pometon υποστηρίζει ότι, το Γενικό Δικαστήριο, στις σκέψεις 365 έως 396 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, παραβίασε την αρχή της ίσης μεταχείρισης και παρέβη την υποχρέωση αιτιολόγησης, καθόσον τροποποίησε το ύψος του προστίμου που της επιβλήθηκε.

123 Η Pometon παρατηρεί ότι το Γενικό Δικαστήριο καθόρισε το ύψος του προστίμου αυτού αποκλίνοντας από τη μέθοδο που εφάρμοσε η Επιτροπή για τον καθορισμό του συντελεστή πρόσθετης μείωσης βάσει του σημείου 37 των κατευθυντήριων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων. Κατά την αναιρεσείουσα, από την ανάλυση των τριών παραγόντων που παρατίθενται στη σκέψη 376 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, και ιδίως από τις σκέψεις 379 έως 383, 386, 387 και 390 της απόφασης αυτής, προκύπτει ότι, ενώ η καταλογιστέα στην Pometon παράβαση ήταν λιγότερο σοβαρή από εκείνη της Winoa, το Γενικό Δικαστήριο εφάρμοσε στην περίπτωση της Pometon τον ίδιο συντελεστή μείωσης, ύψους 75 %, με αυτόν που είχε εφαρμόσει η Επιτροπή στην περίπτωση της Winoa.

124 Επομένως, το Γενικό Δικαστήριο αντιμετώπισε κατά τον ίδιο τρόπο δύο διαφορετικές καταστάσεις, χωρίς να δικαιολογήσει αντικειμενικά τη διαφορετική αυτή μεταχείριση, παραβιάζοντας την αρχή της ίσης μεταχείρισης.

125 Η Pometon προσθέτει ότι το Γενικό Δικαστήριο δέχθηκε, στις σκέψεις 382 και 386 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι η περίπτωσή της είναι παρόμοια με εκείνη της MTS, η οποία έτυχε μείωσης ύψους 90 %. Το μόνο στοιχείο που διαφοροποιεί τις δύο επιχειρήσεις είναι το μέγεθός τους, το οποίο όμως δεν μπορεί να δικαιολογήσει, αυτό και μόνον, τη σημαντική διαφορά των συντελεστών μείωσης που εφαρμόστηκαν στις επιχειρήσεις αυτές.

126 Επομένως, κατά την Pometon, ο συντελεστής μείωσης στην περίπτωσή της έπρεπε να κυμαίνεται μεταξύ 75 % και 90 %.

127 Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι ο τέταρτος λόγος αναιρέσεως είναι απαράδεκτος και, εν πάση περιπτώσει, αβάσιμος.

128 Κατά την Επιτροπή, ο λόγος αυτός αναιρέσεως είναι απαράδεκτος, διότι οδηγεί το Δικαστήριο σε ουσιαστική επανεξέταση του καθορισθέντος από το Γενικό Δικαστήριο προστίμου, καθ' υπέρβαση των αρμοδιοτήτων του. Ειδικότερα, το Δικαστήριο δεν μπορεί, για λόγους επιείκειας, να υποκαθιστά με τη δική του εκτίμηση το Γενικό Δικαστήριο, αποφαινόμενο στο πλαίσιο άσκησης της πλήρους δικαιοδοσίας του, επί του ύψους των προστίμων που επιβάλλονται σε επιχειρήσεις λόγω παραβίασης του δικαίου της Ένωσης. Τούτο ισχύει κατά μείζονα λόγο όταν το Γενικό Δικαστήριο άσκησε την πλήρη δικαιοδοσία του προκειμένου να διασφαλίσει το ίδιο την τήρηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης.

129 Επί της ουσίας, η Επιτροπή παρατηρεί ότι, κατόπιν της ακύρωσης της επίδικης απόφασης, εναπέκειτο στο Γενικό Δικαστήριο, όπως αυτό υπενθυμίζει στη σκέψη 369 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, να καθορίσει το προσήκον ύψος της κατ' εξαίρεση προσαρμογής του βασικού ποσού του προστίμου, λαμβάνοντας υπόψη το σύνολο των περιστάσεων της υπόθεσης.

130 Στο πλαίσιο αυτό, από τη σκέψη 376 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης προκύπτει ότι, για καθέναν από τους διάφορους παράγοντες που εξετάστηκαν, το Γενικό Δικαστήριο όντως συνέκρινε την ατομική ευθύνη και κατάσταση της Pometon με εκείνες των λοιπών μερών της σύμπραξης. Η Επιτροπή θεωρεί ότι το Γενικό Δικαστήριο χρησιμοποίησε τα κριτήρια σχετικά με τη σοβαρότητα και τη διάρκεια της συμμετοχής της Pometon στην παράβαση προκειμένου να βεβαιωθεί για την αναλογικότητα του προστίμου.

131 Κατά την Επιτροπή, το γεγονός ότι στην περίπτωση της Pometon εφαρμόστηκε χαμηλότερος συντελεστής μείωσης από εκείνον που εφαρμόστηκε στην περίπτωση της MTS δεν αρκεί για να αποδειχθεί ο μη σύννομος χαρακτήρας της μεταχείρισής της και η ανακολουθία του σκεπτικού της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης. Συγκεκριμένα, από τη σκέψη 390 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης προκύπτει ότι το Γενικό Δικαστήριο στηρίχθηκε συναφώς στον κύκλο εργασιών της Pometon, ο οποίος υπερβαίνει σημαντικά τον κύκλο εργασιών της MTS, με αποτέλεσμα οι δύο επιχειρήσεις να μην τελούν σε συγκρίσιμη κατάσταση, λαμβανομένου υπόψη του μεγέθους τους και, ως εκ τούτου, της σοβαρότητας των αντίστοιχων συμμετοχών τους στην παράβαση. Η Επιτροπή σημειώνει επίσης ότι, κατά πάγια νομολογία, ο συνολικός κύκλος εργασιών της επιχείρησης αποτελεί ένδειξη, έστω κατά προσέγγιση και ατελή, του μεγέθους και της οικονομικής ισχύος της.

132 Κατά την Επιτροπή, η τήρηση της αρχής της ίσης μεταχείρισης επιβάλλει να λαμβάνεται υπόψη το σύνολο των στοιχείων που χαρακτηρίζουν μια επιχείρηση σε σχέση με άλλη, ενώ η άμεση και ενδεικτική σύγκριση μεταξύ δύο κυρώσεων δεν ασκεί επιρροή. Επομένως, το Γενικό Δικαστήριο δεν παραβίασε την αρχή της ίσης μεταχείρισης εφαρμόζοντας στην Pometon τον ίδιο συντελεστή μείωσης του βασικού ποσού του προστίμου με εκείνον που εφαρμόστηκε στη Winoa.

133 Εξάλλου, η εφαρμογή του ίδιου συντελεστή στις δύο αυτές επιχειρήσεις εξηγείται από τον υψηλότερο βαθμό συγκέντρωσης των πωλήσεων της Winoa σε σχέση με τις πωλήσεις της Pometon. Συναφώς, η Επιτροπή προσκομίζει, στο παράρτημα Β/2 του υπομνήματος αντικρούσεως, πίνακα που ανακεφαλαιώνει τον πραγματοποιηθέντα υπολογισμό.

134 Τέλος, η Επιτροπή υποστηρίζει ότι το Γενικό Δικαστήριο αιτιολόγησε επαρκώς κατά νόμον την απόφασή του όσον αφορά τον καθορισμό του ύψους του προστίμου.

### *Εκτίμηση του Δικαστηρίου*

#### *– Προκαταρκτικές παρατηρήσεις*

135 Προκαταρκτικώς, υπενθυμίζεται ότι, σύμφωνα με το άρθρο 261 ΣΛΕΕ και το άρθρο 31 του κανονισμού 1/2003, το Γενικό Δικαστήριο διαθέτει πλήρη δικαιοδοσία όσον αφορά τα επιβαλλόμενα από την Επιτροπή πρόστιμα.

136 Το Γενικό Δικαστήριο έχει, επομένως, την εξουσία, πέραν του απλού ελέγχου νομιμότητας των προστίμων αυτών, να υποκαθιστά την Επιτροπή, προβαίνοντας στη δική του εκτίμηση και, κατ' επέκταση, να καταργεί, να μειώνει ή να επαυξάνει το πρόστιμο ή τη χρηματική ποινή που επιβλήθηκαν (απόφαση της 22ας Νοεμβρίου 2012, E.ON Energie κατά Επιτροπής, C-89/11 P, EU:C:2012:738, σκέψη 124 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

137 Αντιθέτως, δεν εναπόκειται στο Δικαστήριο, όταν αποφαίνεται επί νομικών ζητημάτων κατ' αναίρεση, να υποκαθιστά για λόγους επιείκειας το Γενικό Δικαστήριο αποφαινόμενο, στο πλαίσιο άσκησης της πλήρους δικαιοδοσίας του, επί του ύψους των προστίμων που επιβάλλονται σε επιχειρήσεις λόγω παράβασης κανόνων του δικαίου της Ένωσης. Μόνο στο μέτρο που το Δικαστήριο κρίνει ότι η αυστηρότητα της κύρωσης είναι όχι απλώς μη ενδεδειγμένη, αλλά και υπερβολική, σε σημείο που να είναι δυσανάλογη, μπορεί να διαπιστωθεί πλάνη περί το δίκαιο εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου λόγω του μη ενδεδειγμένου ύψους του προστίμου (αποφάσεις της 22ας Νοεμβρίου 2012, E.ON Energie κατά Επιτροπής, C-89/11 P, EU:C:2012:738, σκέψεις 125 και 126 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και της 25ης Ιουλίου 2018, Orange Polska κατά Επιτροπής, C-123/16 P, EU:C:2018:590, σκέψη 115).

138 Επιπλέον, κατά πάγια νομολογία, το Γενικό Δικαστήριο δεσμεύεται, κατά την άσκηση της πλήρους δικαιοδοσίας του, από ορισμένες υποχρεώσεις, μεταξύ των οποίων περιλαμβάνεται η υποχρέωση αιτιολόγησης, την οποία υπέχει βάσει του άρθρου 36 του Οργανισμού του Δικαστηρίου, το οποίο έχει εφαρμογή και στο Γενικό Δικαστήριο δυνάμει του άρθρου 53, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού, καθώς και η αρχή της ίσης μεταχείρισης. Η άσκηση της αρμοδιότητας πλήρους δικαιοδοσίας δεν μπορεί, κατά τον καθορισμό του ύψους του προστίμου σε βάρος των επιχειρήσεων που έχουν μετάσχει σε παράβαση των κανόνων του ανταγωνισμού, να οδηγεί σε διακρίσεις μεταξύ των εταιριών αυτών (απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2014, Επιτροπή κατά Parker Hannifin Manufacturing και Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, σκέψη 77 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

*– Επί του παραδεκτού του τέταρτου λόγου αναιρέσεως*

139 Η Επιτροπή προβάλλει ένσταση απαραδέκτου του τετάρτου λόγου αναιρέσεως, καθόσον με αυτόν τον λόγο ζητείται από το Δικαστήριο να επανεξετάσει επί της ουσίας το ύψος του προστίμου που καθόρισε το Γενικό Δικαστήριο.

140 Το ως άνω επιχείρημα στηρίζεται σε εσφαλμένη κατανόηση του λόγου αυτού.

141 Πράγματι, από την επιχειρηματολογία που ανέπτυξε η Pometon προκύπτει ότι με αυτή δεν επιχειρείται να τεθεί υπό αμφισβήτηση, για λόγους που αντλούνται από έλλειψη επιείκειας ή από τον μη ενδεδειγμένο χαρακτήρα του, το ύψος του προστίμου που της επιβλήθηκε από το Γενικό Δικαστήριο κατά την άσκηση της πλήρους δικαιοδοσίας του, στοιχείο που, λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας που μνημονεύεται στη σκέψη 137 της παρούσας απόφασης, εκφεύγει της αρμοδιότητας του Δικαστηρίου στο πλαίσιο αναιρέσεως. Αντιθέτως, ο λόγος αυτός αντλείται σαφώς από την εκ μέρους του Γενικού Δικαστηρίου παραβίαση της αρχής της ίσης μεταχείρισης και της υποχρέωσης αιτιολόγησης.

142 Πλην όμως, λαμβανομένης υπόψη της νομολογίας που υπομνήσθηκε στη σκέψη 138 της παρούσας απόφασης, ένας τέτοιος λόγος αναιρέσεως είναι παραδεκτός, συμπεριλαμβανομένης της περίπτωση που, αντιθέτως προς τα επιχειρήματα της Επιτροπής, το ίδιο το Γενικό

Δικαστήριο, κατά την άσκηση της πλήρους δικαιοδοσίας του, καθόρισε το ύψος του προστίμου (πρβλ. απόφαση της 18ης Δεκεμβρίου 2014, Επιτροπή κατά Parker Hannifin Manufacturing και Parker-Hannifin, C-434/13 P, EU:C:2014:2456, σκέψεις 77, 81, 85 και 86).

143 Επισημαίνεται περαιτέρω ότι το Δικαστήριο καλείται από την Pometon να ασκήσει την εξουσία πλήρους δικαιοδοσίας που διαθέτει μόνον εφόσον δεχθεί τον υπό κρίση λόγο αναιρέσεως. Συναφώς, διευκρινίζεται ότι το Δικαστήριο μπορεί να καταργήσει, να μειώσει ή να αυξήσει το πρόστιμο ή τη χρηματική ποινή που έχει επιβληθεί μόνον αποφαινόμενο το ίδιο οριστικώς επί της διαφοράς (πρβλ. απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 2016, Galp Energía España κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-603/13 P, EU:C:2016:38, σκέψη 88 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

144 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι ο τέταρτος λόγος αναιρέσεως είναι παραδεκτός.

### – *Επί της ουσίας*

145 Όπως υπομνήσθηκε στη σκέψη 138 της παρούσας απόφασης, το Γενικό Δικαστήριο υποχρεούται, κατά την άσκηση της πλήρους δικαιοδοσίας του, να τηρεί την υποχρέωση αιτιολόγησης των αποφάσεών του καθώς και την αρχή της ίσης μεταχείρισης.

146 Οι απαιτήσεις αυτές επιβάλλονται επίσης στο Γενικό Δικαστήριο όταν αυτό αποκλίνει από τους ενδεικτικούς κανόνες που καθορίζει η Επιτροπή στις κατευθυντήριες γραμμές της για τον υπολογισμό των προστίμων, οι οποίες δεν δεσμεύουν τα δικαιοδοτικά όργανα της Ένωσης, αλλά μπορούν να τα καθοδηγήσουν όταν ασκούν την πλήρη δικαιοδοσία τους (πρβλ. απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 2016, Galp Energía España κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-603/13 P, EU:C:2016:38, σκέψη 90 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

147 Στην αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Γενικό Δικαστήριο, προκειμένου να υπολογίσει το ύψος του επιβαλλόμενου στην Pometon προστίμου, υιοθέτησε τις εκτιμήσεις της Επιτροπής που χρησίμευσαν ως βάση για τον υπολογισμό των προστίμων που επιβλήθηκαν στις επιχειρήσεις που συμμετείχαν στη σύμπραξη, εξαιρουμένων εκείνων που αφορούν την εφαρμογή του σημείου 37 των κατευθυντήριων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων, δυνάμει του οποίου η Επιτροπή μπορεί, λόγω των ιδιαιτεροτήτων μιας ορισμένης υπόθεσης ή της ανάγκης διασφάλισης του αποτρεπτικού χαρακτήρα του προστίμου, να αποκλίνει από τη γενική μεθοδολογία που εκτίθεται στις εν λόγω κατευθυντήριες γραμμές.

148 Συναφώς, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, με τις σκέψεις 376 και 377 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, ότι έπρεπε να ληφθούν υπόψη τρεις παράγοντες, οι οποίοι, μολονότι συμπίπτουν εν μέρει με τους παράγοντες που έλαβε υπόψη η Επιτροπή, καθιστούσαν δυνατό, κατ' αυτό, τον ακριβέστερο προσδιορισμό της σοβαρότητας της παράβασης που καταλογίζεται σε καθένα από τα μέρη. Ειδικότερα, ενώ συνέκρινε την κατάσταση της Pometon με εκείνη των λοιπών συμμετεχόντων στη σύμπραξη, το Γενικό Δικαστήριο εξέτασε, κατ' αρχάς, στις σκέψεις 378 έως 382, την ατομική ευθύνη της Pometon για τη συμμετοχή της στη σύμπραξη, εν συνεχεία, στις σκέψεις 383 έως 387, τον συγκεκριμένο αντίκτυπο της παραβατικής συμπεριφοράς της επί του ανταγωνισμού μέσω των τιμών και, τέλος, στις σκέψεις 388 έως 390, το μέγεθος της επιχείρησης αυτής που προκύπτει από τον συνολικό κύκλο εργασιών της.

149 Αφού στάθμισε, στις σκέψεις 391 και 392 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, τους παράγοντες αυτούς, το Γενικό Δικαστήριο έκρινε, στη σκέψη 393, ότι έπρεπε να χορηγηθεί στην Pometon κατ' εξαίρεση μείωση ύψους 75 % επί του βασικού ποσού του προστίμου. Ο συντελεστής της μείωσης αυτής είναι, όπως υποστηρίζει η Pometon, πανομοιότυπος με εκείνον που είχε εφαρμόσει η Επιτροπή στη Winoa με την απόφαση διευθέτησης της διαφοράς.

150 Σύμφωνα όμως με τις πραγματικές διαπιστώσεις του Γενικού Δικαστηρίου, τις οποίες το Δικαστήριο δεν είναι αρμόδιο να ελέγξει κατ' αναίρεση, πρέπει να επισημανθεί ότι η Pometon και η Winoa τελούσαν σε διαφορετική κατάσταση υπό το πρίσμα των παραγόντων που εξέτασε το εν λόγω δικαστήριο. Συγκεκριμένα, από τις εκτιμήσεις που περιλαμβάνονται στις σκέψεις 382 έως 384 και 390 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης προκύπτει ότι η Pometon «διαδραμάτισε συνολικά πιο περιορισμένο ρόλο στη σύμπραξη» σε σχέση με τη Winoa, ότι η συμμετοχή της στην παράβαση ήταν σημαντικά μικρότερη από εκείνη της Winoa και ότι ο κύκλος εργασιών της ισοδυναμούσε με λιγότερο από το ένα τρίτο εκείνου της Winoa.

151 Λαμβανομένων υπόψη των στοιχείων αυτών, εναπέκειτο στο Γενικό Δικαστήριο να εκθέσει τους λόγους για τους οποίους, παρά τη διαφορετική αυτή κατάσταση, ήταν σύμφωνο προς την αρχή της ίσης μεταχείρισης να εφαρμοστεί στην περίπτωση της Pometon συντελεστής μείωσης ίδιος με εκείνον της Winoa.

152 Εντούτοις, οι λόγοι αυτοί δεν προκύπτουν από την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση. Συγκεκριμένα, το Γενικό Δικαστήριο, μολονότι έκρινε στις σκέψεις 391 και 392 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης ότι οι διάφοροι συντελεστές μείωσης που εφάρμοσε η Επιτροπή στις επιχειρήσεις που ήταν αποδέκτες της απόφασης διευθέτησης της διαφοράς δεν ασκούσαν επιρροή εν προκειμένω για τον καθορισμό του συντελεστή μείωσης που εφαρμόστηκε στην Pometon, διότι προέκυπταν από μια μέθοδο υπολογισμού από την οποία απέκλινε, δεν εξέθεσε τους λόγους για τους οποίους έκρινε ότι ο εφαρμοσθείς συντελεστής 75 % ήταν σύμφωνος με την αρχή της ίσης μεταχείρισης.

153 Επομένως, ο τέταρτος λόγος ακυρώσεως πρέπει να γίνει δεκτός.

154 Κατόπιν όλων των ανωτέρω σκέψεων, πρέπει να αναιρεθεί το σημείο 2 του διατακτικού της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, με το οποίο το Γενικό Δικαστήριο καθόρισε το ύψος του προστίμου που επιβλήθηκε στην Pometon σε 3 873 375 ευρώ, και το σημείο 4 του διατακτικού της, με το οποίο το Γενικό Δικαστήριο αποφάνθηκε επί των δικαστικών εξόδων, και να απορριφθεί η αίτηση αναιρέσεως κατά τα λοιπά.

**Επί της προσφυγής ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου**

155 Σύμφωνα με το άρθρο 61, πρώτο εδάφιο, του Οργανισμού του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης, το Δικαστήριο μπορεί, σε περίπτωση αναιρέσεως της απόφασης του Γενικού Δικαστηρίου, να αποφανθεί το ίδιο οριστικά επί της διαφοράς, εφόσον αυτή είναι ώριμη προς εκδίκαση.

156 Τούτο ισχύει στην υπό κρίση υπόθεση, δεδομένου ότι το Δικαστήριο έχει στη διάθεσή του όλα τα αναγκαία στοιχεία για να αποφανθεί επί της προσφυγής.

157 Εντούτοις, πρέπει να διευκρινιστεί η έκταση του ελέγχου του Δικαστηρίου. Συναφώς, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι, λαμβανομένης υπόψη της σκέψης 154 της παρούσας απόφασης, η αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση αναιρέθηκε καθόσον, στο σημείο 2 του διατακτικού της, το Γενικό

Δικαστήριο καθόρισε το ύψος του επιβληθέντος στην Pometon προστίμου σε 3 873 375 ευρώ. Επομένως, εναπόκειται στο Δικαστήριο να εξετάσει τη διαφορά μόνον καθόσον αφορά το αίτημα μείωσης του ύψους του προστίμου.

158 Συνεπώς, πρέπει να αποφανθεί το Δικαστήριο, κατ' εφαρμογήν της πλήρους δικαιοδοσίας την οποία του αναγνωρίζουν το άρθρο 261 ΣΛΕΕ και το άρθρο 31 του κανονισμού 1/2003, επί του ποσού του προστίμου που πρέπει να επιβληθεί στην Pometon (πρβλ. αποφάσεις της 12ης Νοεμβρίου 2014, Guardian Industries και Guardian Europe κατά Επιτροπής, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, σκέψη 73 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία, και της 21ης Ιανουαρίου 2016, Galp Energía España κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-603/13 P, EU:C:2016:38, σκέψη 87).

159 Συναφώς, υπενθυμίζεται ότι το Δικαστήριο, αποφαινόμενο αμετακλήτως επί της διαφοράς, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 61, πρώτο εδάφιο, δεύτερη περίοδος, του Οργανισμού του, έχει την εξουσία, στο πλαίσιο της πλήρους δικαιοδοσίας του, να υποκαθιστά την Επιτροπή, προβαίνοντας στη δική του εκτίμηση και, κατ' επέκταση, να καταργεί, να μειώνει ή να αυξάνει το πρόστιμο ή τη χρηματική ποινή που έχει επιβληθεί (απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 2016, Galp Energía España κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-603/13 P, EU:C:2016:38, σκέψη 88 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

160 Προκειμένου να καθορίσει το ποσό του επιβαλλομένου προστίμου, το Δικαστήριο πρέπει να εκτιμήσει το ίδιο τις συνθήκες της υπό κρίση υπόθεσης και το είδος της επίμαχης παράβασης. Ο καθορισμός αυτός απαιτεί, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 23, παράγραφος 3, του κανονισμού 1/2003, να λαμβάνεται υπόψη, για κάθε επιχείρηση στην οποία επιβάλλεται κύρωση, η σοβαρότητα της επίμαχης παράβασης και η διάρκειά της, τηρουμένων, μεταξύ άλλων, των αρχών της αιτιολόγησης, της αναλογικότητας, της εξατομίκευσης των κυρώσεων και της ίσης μεταχείρισης, χωρίς μάλιστα το Δικαστήριο να δεσμεύεται από τους ενδεικτικούς κανόνες που καθορίζει η Επιτροπή στις κατευθυντήριες γραμμές της, ακόμη και αν οι γραμμές αυτές είναι δυνατό να καθοδηγούν τα δικαστήρια της Ένωσης όταν ασκούν την πλήρη δικαιοδοσία τους (απόφαση της 21ης Ιανουαρίου 2016, Galp Energía España κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-603/13 P, EU:C:2016:38, σκέψεις 89 και 90 και εκεί μνημονευόμενη νομολογία).

161 Εν προκειμένω, για τον καθορισμό του ύψους του επιβλητέου στην Pometon προστίμου, πρώτον, το Δικαστήριο δέχεται τις εκτιμήσεις της Επιτροπής όσον αφορά τον καθορισμό του βασικού ποσού του προστίμου σε 15 493 500 ευρώ, λαμβανομένων υπόψη της διάρκειας και της σοβαρότητας της παράβασης που διέπραξε η Pometon, πριν από την εφαρμογή του σημείου 37 των κατευθυντήριων γραμμών για τον υπολογισμό των προστίμων. Πράγματι, πέραν του ότι η εκτίμηση αυτή ουδέποτε αμφισβητήθηκε, πρέπει να γίνει δεκτό ότι, προκειμένου να τηρηθεί η αρχή της ίσης μεταχείρισης της Pometon έναντι των λοιπών συμμετεχόντων στη σύμπραξη, δεν ενδείκνυται η τροποποίησή της.

162 Δεύτερον, λαμβανομένων υπόψη όλων των στοιχείων της δικογραφίας και ελλείψει ειδικής αμφισβήτησης εκ μέρους των διαδίκων, το Δικαστήριο δέχεται επίσης τις εκτιμήσεις του Γενικού Δικαστηρίου όσον αφορά τους παράγοντες που ελήφθησαν υπόψη για την εκτίμηση του συντελεστή πρόσθετης μείωσης, όπως εκτίθενται στη σκέψη 376 της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, και τις συγκριτικές εκτιμήσεις στις οποίες προέβη συναφώς το Γενικό Δικαστήριο στις σκέψεις 378 έως 390 της εν λόγω απόφασης.

163 Αφενός, από τις εκτιμήσεις αυτές προκύπτει ότι, λαμβανομένων υπόψη των ως άνω παραγόντων και όπως επισήμανε και ο γενικός εισαγγελέας στα σημεία 123, 124 και 129 των προτάσεών του, η κατάσταση της Pometon είναι συνολικά συγκρίσιμη με εκείνη της MTS, καθόσον οι δύο αυτές

επιχειρήσεις διαδραμάτισαν σχετικά περιορισμένο ρόλο στη σύμπραξη και η συνολική βαρύτητα της συμμετοχής τους σε αυτήν ήταν επίσης αναλογικά χαμηλή, λαμβανομένης υπόψη της αξίας των ειδικών πωλήσεών τους εντός του ΕΟΧ. Εντούτοις, η κατάστασή τους διαφέρει, καθόσον ο συνολικός κύκλος εργασιών της Pometon για το έτος 2006 (99 890 000 ευρώ) είναι κατά πολύ μεγαλύτερος από τον κύκλο εργασιών της MTS για το έτος 2009 (25 082 293 ευρώ), υπό τη διευκρίνιση ότι τα έτη αυτά αντιστοιχούν στο τελευταίο έτος της αντίστοιχης συμμετοχής τους στη σύμπραξη.

164 Στο πλαίσιο αυτό, όπως επισήμανε ο γενικός εισαγγελέας στο σημείο 125 των προτάσεών του και όπως άλλωστε υποστηρίζει και η Pometon, μολονότι είναι δυνατόν, για τον καθορισμό του ύψους του προστίμου, να λαμβάνεται υπόψη τόσο ο συνολικός κύκλος εργασιών της επιχείρησης, ο οποίος αποτελεί ένδειξη, έστω κατά προσέγγιση και ατελή, του μεγέθους και της οικονομικής ισχύος της, όσο και το ποσοστό του κύκλου εργασιών που προέρχεται από τα εμπορεύματα που συνιστούν το αντικείμενο της παράβασης και που μπορεί, ως εκ τούτου, να είναι ενδεικτικό της έκτασής της (πρβλ. αποφάσεις της 28ης Ιουνίου 2005, Dansk Rørindustri κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P έως C-208/02 P και C-213/02 P, EU:C:2005:408, σκέψη 257, και της 12ης Νοεμβρίου 2014, Guardian Industries και Guardian Europe κατά Επιτροπής, C-580/12 P, EU:C:2014:2363, σκέψη 54), δεν πρέπει να δίδεται δυσανάλογη σημασία στον εν λόγω κύκλο εργασιών σε σχέση με άλλα στοιχεία εκτίμησης (απόφαση της 28ης Ιουνίου 2005, Dansk Rørindustri κ.λπ. κατά Επιτροπής, C-189/02 P, C-202/02 P, C-205/02 P έως C-208/02 P και C-213/02 P, EU:C:2005:408, σκέψη 257).

165 Αφετέρου, όπως προκύπτει από τη σκέψη 150 της παρούσας απόφασης, η Pometon και η Winoa τελούν σε διαφορετικές καταστάσεις, υπό το πρίσμα όλων των παραγόντων που εξέτασε το Γενικό Δικαστήριο.

166 Υπό τις συνθήκες αυτές, λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των περιστάσεων της υπό κρίση υπόθεσης και κατά δίκαιη εκτίμησή τους, πρέπει να εφαρμοστεί στο βασικό ποσό που υπολόγισε η Επιτροπή πρόσθετη μείωση ύψους 83 %. Κατά συνέπεια, το ποσό του επιβαλλόμενου στην Pometon προστίμου καθορίζεται σε 2 633 895 ευρώ.

**Επί των δικαστικών εξόδων**

167 Κατά το άρθρο 184, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας του Δικαστηρίου, όταν η αίτηση αναιρέσεως γίνεται δεκτή και το Δικαστήριο κρίνει το ίδιο οριστικά τη διαφορά, αυτό αποφαίνεται επί των εξόδων.

168 Το άρθρο 138, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, το οποίο εφαρμόζεται στην αναιρετική διαδικασία δυνάμει του άρθρου 184, παράγραφος 1, του Κανονισμού Διαδικασίας, ορίζει ότι ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα, εφόσον υπάρχει σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Εντούτοις, το άρθρο 138, παράγραφος 3, του Κανονισμού Διαδικασίας προβλέπει ότι το Δικαστήριο μπορεί να κατανείμει τα δικαστικά έξοδα ή να αποφασίσει ότι κάθε διάδικος φέρει τα έξοδά του σε περίπτωση μερικής ήττας των διαδίκων.

169 Εν προκειμένω, πρώτον, δεδομένου ότι έγινε εν μέρει δεκτή η αίτηση αναιρέσεως της Pometon, κάθε διάδικος πρέπει να φέρει τα δικαστικά έξοδά του σχετικά με την αναιρετική διαδικασία.

170 Δεύτερον, δεδομένου ότι όλοι οι διάδικοι ηττήθηκαν εν μέρει κατά τη διαδικασία ενώπιον του Γενικού Δικαστηρίου, πρέπει έκαστος να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδά του σχετικά με την εν λόγω διαδικασία.

Για τους λόγους αυτούς, το Δικαστήριο (τέταρτο τμήμα) αποφασίζει:

**1) Αναιρεί τα σημεία 2 και 4 του διατακτικού της απόφασης του Γενικού Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης της 28ης Μαρτίου 2019, Pometon κατά Επιτροπής (T-433/16, EU:T:2019:201).**

**2) Απορρίπτει την αίτηση αναιρέσεως κατά τα λοιπά.**

**3) Ορίζει το ποσό του προστίμου που επιβάλλεται στην Pometon SpA βάσει του άρθρου 2 της απόφασης C(2016) 3121 τελικό της Επιτροπής, της 25ης Μαΐου 2016, σχετικά με διαδικασία βάσει του άρθρου 101 ΣΛΕΕ και του άρθρου 53 της Συμφωνίας ΕΟΧ (υπόθεση AT.39792 – Λειαντικά μέσα από χάλυβα) σε 2 633 895 ευρώ.**

**4) Η Pometon SpA και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή φέρουν τα δικαστικά έξοδά τους τόσο σχετικά με την αναιρετική όσο και σχετικά με την πρωτόδικη διαδικασία.**

(υπογραφές)